

ספר

שולחן שמואל

שורשי הלכה וענפיה

אחרונים עד
אחרוני דורנומרן השולחן ערוך
והרמ"אמקרא, משנה, גמרא
ראשונים

על סדר השולחן ערוך

הלכות נדה

יו"ד: קפ"ג – ר'

עם פסקי הרב יעקב יוסף זצ"ל

הספר מביא בשורשי הלכה את מקורות הדינים: מקרא, משנה, גמרא וראשונים (מהבית יוסף) ומראה את השתלשלות ההלכה (שו"ע והרמ"א) מתוך המקורות. משם בענפי ההלכה מובאים האחרונים ואחרוני האחרונים (המפרשים על הדף, כולל פתחי תשובה) עד תשובות אחרוני דורנו, והכל בצורה בהירה וקלה להבנה. בנוסף תמצא בסוף הספר מבחני הסמכה לדיינות.

נערך בס"ד על ידי:

שמואל בן ר' שלום אהרן חיים ירושלמי

שנת ה'תש"פ ירושלים

ניתן לראות דוגמיות הספרים באתר סמיכה לרבנות [/http://www.smicha.co.il](http://www.smicha.co.il)
וכן ניתן להוריד מהאתר סיכומי אבן עזר וחושן משפט

S2079395@GMAIL.COM

אפשר לקבל ב - EMAIL דוגמיות הספרים שיצאו לאור

חשוב מאוד !!

הסבר על אופן כתיבת הספר

- שו"ע והרמ"א: **"מצוה על היורשים לפרוע חוב אביהם"**. "עד שיפרעו לו" (יורשי ראובן): **לפון מדויקת של השו"ע והרמ"א**. עם דברי הסבר קצרים (יורשי ראובן).
- הפניות **א. ב.**: בסוף שו"ע תמצא נקודות הפניה (א) א"ל: שורשי הלכה וצנפי הלכה.
- מקורות: [בעל התרומה והרא"ש]: בסוף כל הלכה יופיע מקור ההלכה.
- ❖ **שורשי הלכה (המקורות)** כאן תמצא את מקורות השו"ע והרמ"א, מהמאמר והראשונים כפי שנכתבו בבית יוסף
- ❖ **ענפי הלכה (האחרונים)** כאן תמצא את דעות האחרונים ואחרוני האחרונים של השו"ע והרמ"א.
- הערה: ¹: הכתבת הנולד בהצרה ¹. אטמה בסוף הדף.
- הסימונים: ✓ (מודגש) - כן פסק שו"ע. ✓ (לא מודגש) - כ"פ הרמ"א
- ר"ת שכיחים: ח"ד – חוות דעת, כו"פ – כרתי ופלתי, נ"ב – נודע ביהודה. פת"ש – פתחי תשובה. ס"ט – סדרי טהרה. ח"ס – חתם סופר. כו"פ – כרתי ופלתי. ע"ב – עונה בנונית. כ' – כתב



כל הזכויות שמורות למחבר



ניתן להשיג את הספרי "שולחן שמואל" וספרי "מעגלי החיים"

במחיר מוזל, ליחידים ולקבוצות

אצל המחבר בטלפון: 02-5811133 בפלאפון: 054-8456-923

הערות והארות יתקבלו בשמחה לכתובת מעלות דפנה 133/3 ירושלים

S2079395@GMAIL.COM

תוכן עניינים – הלכות נדה

15	טהרת המשפחה.....
18	הלכות נדה.....
18	קפ"ג: אשה שרואה טיפת דם צריכה לישב ז' נקיים ובו סעיף אחד.....
20	קפ"ד: שצריך לפרוש מהאשה עונה קודם לוסתה, ובו י"ב סעיפים.....
40	קפ"ה: דין אשה שאמרה טמאה אני ואחר כך אמרה טהורה אני, ובו ד' סעיפים.....
47	קפ"ו: דיני בדיקת אשה בין לפני תשמיש בין לאחר תשמיש, ובו ה' סעיפים.....
52	קפ"ז: דיני אשה הרואה דם מחמת תשמיש, ובו י"ד סעיפים.....
73	קפ"ח: דיני מראות הדם, ובו ו' סעיפים.....
82	קפ"ט: דיני אשה שיש לה וסת קבוע ושאין לה וסת קבוע, ובו ל"ד סעיפים.....
110	קצ"א: דיני כתמים ובדיקת האשה, ובו נ"ד סעיפים.....
152	קצ"ב: דין אשה שמצאה דם בהשתנה, ובו סעיף אחד.....
158	קצ"ג: דיני כלה הנכנסת לחופה, ובו ה' סעיפים.....
165	קצ"ד: דין דם בתולים, ובו סעיף אחד.....
167	קצ"ה: דיני יולדת ומפלת, ובו י"ד סעיפים.....
178	קצ"ו: דברים האסורים בזמן נדותה, ובו י"ז סעיפים.....
192	קצ"ז: דיני לבישת הלבון ובדיקתה, ובו י"ג סעיפים.....
212	קצ"ח: דין שלא תטבול האשה ביום, ובו ה' סעיפים.....
220	קצ"ט: דיני טבילה וחציצתה, ובו מ"ח סעיפים.....
262	ר': אימתי תעשה ברכת הטבילה, ובו סעיף אחד.....
276	בחינות הסמכה לרבנות.....
279	בחינות הסמכה לרבנות.....

דברים אחדים

"אודה ה' בכל לבב" על שזיכני ושם חלקי מיושבי בית המדרש לעסוק בתורה הקדושה. לאחר הוצאת ספר "דיינים ועדות" "והלוואות", חזרתי ליו"ד והוצאתי לאור ספר "הלכות נדה". ה' יזכני להוציא ספרים נוספים.

בעריכת הספר הושקעה מחשבה רבה כדי שיהיה קל להבנה, ולשינון מהיר של החומר. הסוגיות פורקו לנקודות ובכל נקודה הובאו המקורות ושיטות הפוסקים בצורה ברורה, עד לפסקי שו"ע והרמ"א על פי המקורות. משם הובאו לכל נקודה דיוני האחרונים. וזאת על ידי כמה כלים:

א . חלוקת השו"ע והרמ"א לסעיפי משנה ותת סעיפים, דבר המקל לפרק את הנושאים לרכיבים פשוטים וקלים להבנה. תוך כדי הוספת ביאורים קצרים בגוף השו"ע.

ב . לכל סעיף וסעיף משנה ישנה הפניה למקור ממנו נפסקה ההלכה, ומשם הפניה לדיונים באחרונים על נושאים אלו.

ג . עריכת מחלוקות הראשונים/האחרונים בצורה של נקודות עם הטעמים, ופעמים רבות אף סיכום הדברים בטבלאות, כדי לזכור הדברים ביתר קלות.

ד . הדגשים המופיעים בספר נותנים **ראיית 'על'** עוד לפני הכניסה לפרטים.

יש לציין כי מומלץ ללמוד תחילה את הסוגיות במקורן (גמרא, ב"י ואחרונים), ואז הספר יעזור מאוד להשלים את התמונה, וכמו כן בשינון החומר.

יהי רצון מלפניך בורא העולם, שלא תצא תקלה מתחת ידי, ובמה ששגיתי העמידני על האמת, כי "שגיאות מי יבין". **אני קורא ומבקש מכל מי שימצא טעויות או שיש לו הערות והארות על הספר** שיודיענו ואשמח לקבל את התיקונים. הן בפקס 02-582-2581

או באימל: S2079395@GMAIL.COM

תחילה רצוני להודות לנוות ביתי, על כל העזרה והסיוע שלה כדי שאוכל להתפנות ללימוד, כמו כן ברצוני להודות לכל העוזרים והמסייעים להוצאת הספר, יהי רצון שהקב"ה ימלא כל משאלות לבם לטובה, ויפוצו מעינותיהם חוצה.



הקב"ה ישלם להם שכרם מושלם.
אני הקטן – שמואל ירושלמי

תפילה לפני הלימוד

יהי רצון מלפניך יי אלוקי ואלוקי אבותיי שלא יארע דבר תקלה על ידי, שלא אומר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מותר אסור ולא על אסור מותר, ולא אכשל בדבר הלכה וישמחו בי חברי, ולא ייכשלו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. ותאיר עיני במאור תורתך ותצילני מכל מכשול וטעות, הן בדיני איסור והתר, הן בדיני ממונות, הן בהוראה, הן בלימוד. גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, ומה ששגיתי כבר, העמידני על האמת ואל תצל מפי דבר אמת עד מאוד, "כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה".

תפילות להצלחה

רבנו של עולם! אל תרפה את ידי
לעת זקנתי מלעסוק בתורה
ומלקיים מצוות. אל תשליכני לעת
זקנה ככלות כוחי אל תעזבני.
ואל תקהה את שיניי, ואל ימות שום
אחד מבני ביתי בחיי. ונהייה
תמיד מיושבים בדעתנו ושכלנו לעובדך
באמת.
ותן בנו כוח ובריאות ואומץ וחוזק
בכל אברינו וגידינו א כ י " ר .
(ומצא חיים)

רבנו של עולם! עזור לי ולכל בריאי
עמך ישראל, שלא נחלה ולא
נחטא ולא ניפול למיטה חס ושלום.
ולא נצטרך לרופאים ולא להתעסק
ברפואות.
ולכל חולי עמך בית ישראל שלח להם
רפואה שלמה במהרה. והצילנו
מכל צער וצרה דוחק ועוני ומכל דבר
רע, כדי שנוכל לעבוד עבודתך וללמוד
תורתך בלי שום מונע.
(עבד המלך)

אחר לימודו יאמר

מודה אני לפניך יי אלוקי ששמת חלקי מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקי
מיושבי קרנות. שאנו משכימים והם משכימים, אנו משכימים לדברי תורה והם
משכימים לדברים בטלים, אנו עמלים ומקבלים שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר, אנו
רצים והם רצים אנו רצים לחיי העולם הבא והם רצים לבאר שחת, שנאמר: "וְאַתָּה
אֱלֹקִים תּוֹרֶדֶם לְבָאֵר שַׁחַת אֲנָשֵׁי דָמִים וּמְרָמָה לֹא יִחָצוּ יְמֵיהֶם וְאֲנִי
אֶבְטַח בָּךְ".

לעילוי נשמת מר אבי ר' אהרון שלום חיים ירושלמי בן מרים. ת.נ.צ.ב.ה.

הסכמות

מהספר הוקדם

Rabbi CHAIM P. SCHEINBERG

Rosh Hayeshiva "TORAH ORE"

and Morah Hora'ah of Kiryat Mattersdorf

הרב חיים פינחס שיינברג

ראש ישיבת "תורה אור"

ומורה הוראה דקריית מטרסדורף

בס"ד, חודש שבט, תשס"ט

מכתב ברכה

הנה הביאו לפני קונטרס נוסף מלא ברכת ה' הנקרא בשם "שורשי ההלכה וענפיה", אשר חברו וליקטו הרה"ג רבי שמואל ירושלמי שליט"א, והוא סיכום הלכתי בהלכות חושן המשפט, מסודר בצורה ברורה משורש ההלכה בחומש ובתלמוד ועד ביאור דברי השלחן ערוך והפוסקים האחרונים, והכל עשה באופן נאות ויפה, דבר דבור על אופניו, וע"כ אברכהו שספרו זה יעלה לרצון לפני כל המעיינים בו, ויפיקו הנאה מהנכתב בו, ויזכה לשבת כל ימיו באהלה של תורה מתוך הרחבת הדעת ומנוחת הנפש.

חיים פינחס שיינברג

רחוב פנים מאירות 2, ירושלים, ת.ד. 6979, טל. 537-1513 (02), ישראל
2 Panim Meiroi St., Jerusalem, P.O.B. 6979, Tel. (02) 537-1513, Israel

Yitzchak Yosef
Rishon Lezion Chief Rabbi Of Israel
President of the Great Rabbinical Court



יצחק יוסף
ראשון לציון הרב הראשי לישראל
נשיא בית הדין הרבני הגדול

בס"ד, כ"ו שבט תשע"ד
171-4/571-4

דברי ברכה

הובאו לפני גליונות הספר "שורשי הלכה וענפיה" בעניני אבן העזר חופה וקידושין, מעשה ידי היקר והנעלה, שוקד באהלה של תורה, יראתו קודמת לחכמתו, חריף ובקי, משנתו וך ונקי, הרה"ג ר' שמואל ירושלמי שליט"א, ראיתי שסיכם ההלכות בטוב טעם ודעת דברי השו"ע והרמ"א, מקורות ההלכה בשורשיה בגפ"ת והראשונים, והוסיף דברי האחרונים הדנים בנושאים שונים, בהלכות אקטואליות העולות על שלחן מלכים, המתחדשות בזמננו, והכל עשה בעטו עט סופר מהיר, וסידרם בסדר נכון, בשפה ברורה וקלה, למען ירוץ הקורא בו, דבר דבור על אופניו, תפוחי זהב במשכיות כסף, אישר חיליה לאורייתא.

וברכתי להמחבר שליט"א שיהי רצון שיזכה לברך על המוגמר בקרב הימים, ויפוצו מעיינותיו חוצה, להגדיל תורה ולהאדירה, ירום ונישא וגבה מאד, להגדיל תורה ולהאדירה.

בברכת התורה,


יצחק יוסף

ראשון לציון הרב הראשי לישראל
נשיא בית הדין הרבני הגדול



David Lau

Chief Rabbi Of Israel
President of The Chief Rabbinate Council



דוד לאו

הרב הראשי לישראל
נשיא מועצת הרבנות הראשית

בס"ד, ג' חשוון, תשע"ד
7 אוקטובר, 2013
הס' - 130.עד

לכבוד
הרב שמואל ירושלמי שליט"א

מכתב ברכה

ראיתי עלים מספרך "שורשי הלכה וענפיה" בספר זה הבאת את ההלכות כשולחן ערוך, באופן המיקל על הלומד בהבנת נושאי ההלכה ומסייע לזכור את הדברים.

הדברים בנויים באופן תמציתי, ממקור ההלכה בתלמוד הולך סובב דברי הפוסקים הראשונים והאחרונים.

בספר זה קבצת כאמיר גורנה, חידושי הלכות הנוגעים לחלק אהע"ז הלכות חופה וקידושין. הכל מסודר באופן ראוי דבר דבור על אופניו. אין ספק שספרך יהיה לתועלת רבה עבור באי שערי בית המדרש, ובעיקר אלו שמאווים הוא להורות תורה בישראל, ורצונם לעבור את בחינות ההסמכה לכהן כרב בישראל, ספרך ישמש להם כאמצעי חזרה על מה שלמדו מתוך ספרי הטור, השו"ע ושאר הפוסקים.

אברך שתזכה להוציא לאור עולם עוד ספרי עזר להוגים בתורת ה', להגדיל תורה ולהאדירה.

המברך בכל לב,

דוד לאו
הרב הראשי לישראל



בית יהב ♦ ירמיהו 80, ירושלים ת.ד. 7525 ♦ מיקוד 91360 ♦ טל': 02-5313191 ♦ פקס: 02-5377872
Beit Yahav ♦ 80 Yirmiyahu St., Jerusalem ♦ P.O.B. 7525 ♦ Tel: 02-5313191 ♦ Fax: 02-5377872
דוא"ל: rabbia@rabbinate.gov.il ♦ Email:



Shlomo Moshe Amar
Rishon Lezion Chief Rabbi Of Israel
President of the Great Rabbinical Court

שלמה משה עמאר
ראשון לציון הרב הראשי לישראל
נשיא בית הדין הרבני הגדול

בס"ד, כ"ב תמוז, תשע"ג

18-1-532/ע"ג

דברי ברכה

היו למראה עיני גליונות ועלים מפירות עמלו של האברך היקר חובר חברים מחוכם, הרה"ג ר' **שמואל ירושלמי** שליט"א, אשר דרך לימודו בטור וב"י וש"ע ונו"כ אסף כל השיטות אל פונדק אחד. והוסיף עליהם ציצים ופרחים מדברי גדולי הפוסקים בתשובותיהם. וכבר מילתי אמורה, כי יש לזהר שלא יהא עיקר הלימוד בספרי קיצורים היוצאים לאור בעת האחרונה, אלא על הלומדים הלכה להשקיע כל כחם ומרצם כשדה אשר ברכו ה', בסוגיות הש"ס, ובדברי מרן הקדוש זי"ע בבית יוסף, ובשו"ע ונושאי כליו, ורק אחר שהגיעו אל עומק הידיעה ותלמודם בידם, יחזרו בספרי הסיכומים מעת לעת לבל ישכחו את משנתם, ובוזה הדרך ישכון אור, ויתקיים תלמודם בידם.

וראיתי כי רבנים גדולים וחשובים הסכימו על ספרו, על כן מצטרפנא לברכה להרה"ג המחבר שליט"א שיזכה ויפוצו מעיינותיו חוצה לזכות את הרבים. ויזכה לישב באהלה של תורה ולהמשיך במלאכתו היקרה, מתוך שובע שמחות וברכה וחיים עד העולם.

בברכת התורה,

Shlomo Moshe Amar

שלמה משה עמאר

ראשון לציון הרב הראשי לישראל



*Rabbi Baruch Shraga
Rav of Givat Shapira
Head of Rabbinical courts
of the Jerusalem Rabbinat*



ברוך שרגא
רב דגבעת שפירא
וראש אבות בתי הדין
רבנות ירושלים

בס"ד

יום: מ"ב למטמונים תשע"ג

הסכמה

היה למראה עיני גליונות הספר, שורשי הלכה וענפיה, בעיני אהע"ז וחופה וקידושין, מעשה ידי אומן, נטע נאמן הרה"ג שמואל ירושלמי שליט"א.

עברתי על הספר וראיתיו מלא וגדוש מראשונים ואחרונים עם מקורות ההלכה בש"ס ובפוסקים, וכבר אתמתי גברא בספריו הקודמים, מעגלי חיים שהוציא לאור עולם ורבים נהנים מאורו.

ולא נצרכה לברכה כי חפץ ה' בידו יצא לברך על המוגמר בקרוב, וראוי לציין על גיל הנישואין, דבן י"ח לחופה מה שכתב במחזור ויטרי, די"ח פעמים כתיב: אדם מבראשית עד כי מאיש לוקחה זאת, והרשב"ץ כתב דאסמכיה אקרא, והוא אשה בבתוליה יקח, והוא- גימטריא י"ח, וסמך לדבר, והוא כחתן יוצא מחופתו, ובשו"ת רשב"ן כתב דשיעורים אלו נאמרו למשה מסיני, וכתב החיד"א בספרו נחל קדומים, נגד אותם שאומרים דבזה"ל יכולים להמתין עוד, ורמז לדבר, אשה בבתוליה יקח- בסופי תיבות גימטריא י"ח, ובא הרמז בס"ת לרמז שגם באחרית הימים הדין לא ישתנה, וכ"כ החזון איש דכמו שלא נשתנה בן י"ג למצוות כך לא נשתנה בן י"ח לחופה, ובקובץ איגרות כתב, ויש מאחרין אבל אין דרך זה רק ליחידים, וכך כתב הגר"י קנייבסקי זיע"א- דיש להשיא את הבנים והבנות בצעירותם, בגיל שבע עשרה, שמונה עשרה, ובספר שערי הלכה ומנהג, שיבא בזה מנהג הספרדים שמנהגם טוב ונכון לישא סמוך לגיל שמונה עשרה, והלואי שגם האשכנזים היו מתרגלים בזה.

והריני מברך מקרב לב את המחבר שיזכה להוציא לאור עולם כהנה וכהנה, לזיכוי הרבים.

בברכת התורה
ברוך שרגא

RABBI Z. N. GOLDBERG

Abbad Badatz & Bies Horaa'h "Hayashar Vehatov"
Member Of Supreme Rabbinical Court

הרב זלמן נחמיה גולדברג

אב"ד בד"ץ ובית הוראה לדיני ממונות "הישר והטוב"
חבר בית הדין הרבני הגדול

בי"ה, יום ג' סיון תשצ"ז

קנתי דעה נכונה בשרתו של תלמידי חכמים
אחריהם במורה הם הרבה ר' שמואל ירושלמי שליט"א
ובטח חידושי שו"ת האב"ד ורע"ב "אבן דאור" ודיוק
כל דיוק חופף וקדושתו בכל דיוק אבטח והחזקתו
אשר נאמרה וכן מה שחשב אחריו
ודיוקו נחלק להוליוטא לאור צולם בן תלמידי
אספתי קדושתו שיש איסור להתעסק בקדושתו אף לו
קדושתו באלפי רבין ולומדי
ולא נלחם אלא לרבה
שיקפה יצאנו להוליוטא צולם וזו ספחים מחליף
דבר זה
לאין נחיה גו/ דקדק

בס"ד

BENEI DAVID INSTITUTE
SPIRITUAL LEADERS TRAINING
IN ISRAEL AND IN DIASPORA
P.O.BOX 5786 JERUSALEM 91057
TEL/FAX 02-5822581
E-mail: beneidavid@neto.net.il



מכון "בני דוד" ירושלים
להכשרת מנהיגות-רוחנית
לארצנו ולתפוצות
ת.ד. 5786 ירושלים 91057
טל/פקס: 02-5822581
beneidavid@neto.net.il דוא"ל

ע"ש: ר' יששכר ורעיתו מרת שפרה, ר' שלמה זבולון ור' רם זלה"ה בן – דוד

יום שנכפל בו כי טוב כי באייר ל"ה למ"טמונים התשע"ג

דברי ברכה והערכה

לספרו: שורשי הלכה וענפיה -

בנושא: חופה וקידושין.

בס"ד, אבוא בזה להביע הוקרה רבה, לידידי וחביבי האי גברא יקרא, יראת ד' אוצרו הרה"ג הרב שמואל ירושלמי, שליט"א, אשר חיבורו – קישורו לקוב"ה ותורה"ק כחפץ לבו הזך, שרוי ומצוי במעלין בקודש, מתוך: "מה אהבתי תורתך..." (תהלים קי"ט, צ"ז).

כבר נודע בחיבוריו הקודמים שהוציא לאורה, ועוד עמו בכתובים, יזכהו ד' יתברך להוציא יתר פרי עמלו לאורה במהרה.

בכל השנים – בעמל וביגיעה משלב ביומא ובליילא: כי בשמחה תצאו (ישעיה נ"ה, ו') = ר"ת כתב = בך תורה – ע"י ההבעה והנביעה באמצעות הכתיבה, הכותב מברר את לקח תורתו אשר עליה שקד והתאמץ להבינה לשננה לזוכרה ולסדרה דבר דבור על אופניו בכתב.

אין ספק, לכל לומד תורה"ק ממקורותיה ועד לפסיקתה – אחרי יגיעתו, מגיע לפרטים רבים בכל נושא וחלקים ממנו, על ידי רכזו הפרטים לכללים – מסייע הדבר בחזרתו על הכללים – בנקודות אחיזה, יכול לפורטם לפרטים ולחזור על הראשונות. וכדברי ילקוט שמעוני סימן תתקמ"ב, על הכתוב: יערוך כמטר לקחי... היה רבי יהודה אומר, לעולם הוי כונס דברי תורה כללים ומוציאן פרטים... כך הוי כונס דברי תורה כללים ופורט ומוציאן כטיפין הללו של טל שהם קטנות.

ובזית רענן ס"ק ב', באר: כונס דברי תורה כללים, פירוש, שיתפוס בזכרוננו הכללים, שאם יתפוס הפרט, לא יכול לזכרם... וכמו בבנין, ככל שהבנין נבנה ביסודות עמוקים חזקים ואיתנים כנצרך, כן איכות וטיב הבנין. אם כך הוא בבנין הגשמי, על אחת כמה וכמה בבנין הרוחני – ככל שאדם בונה תלמודו עד לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא – באופן יסודי: אם מהמקרא, אם מהסוגיות בתלמודנו מקור חיינו, אם מרבותינו הראשונים הפוסקים ועד לרבותינו האחרונים.

ללמוד וללמד לשמור ולעשות - אחרי הפעולות נמשכים הלבבות
עמותה מס' 0 - 252 - 005 - 58 חשבוננו בבנק דיסקונט: ירושלים סניף 64 חש' 753556

BENEI DAVID INSTITUTE
SPIRITUAL LEADERS TRAINING
IN ISRAEL AND IN DIASPORA
P.O.BOX 5786 JERUSALEM 91057
TEL/FAX 02-5822581
E-mail: beneidavid@neto.net.il



מכון "בני דוד" ירושלים
להכשרת מנהיגות-רוחנית
ולתפוצת
ת.ד. 5786 ירושלים 91057
טל/פקס: 02-5822581
דוא"ל: beneidavid@neto.net.il

בס"ד

ע"ש: ר' יששכר ורעייתו מרת שפורה, ר' שלמה זבולון ור' רם זלה"ה בן - דוד

וכשם שלגבי הבנין, המבין בבניה - בראותו התוכנית על שרטוטה ופרטיה, יבין את כל הנעשה בבניה מראשיתה ועד לגמירתה. כן בתורתנו הקדושה - מי שיראה הכללות - כל מי שעמל והתייגע בלימוד יסודי, בראותו קיצורי הדברים בכל סימן סעיף ונקודה - יתעורר ויעלה פרי זכרונו - עמלו, כפי שלמדס במקורם בהרחבה.

ובדרך הלימוד באמתיות - מהמקורות ועד לפסיקה - כנ"ל, ראה נא הקדמת **דברי חמודות ומעדני יו"ט**, הקדמת **הסמ"ע**, הקדמת **ספר טהרת ישראל** ועוד. וכדברי רבינו **החפץ חיים** בהקדמתו למשנה ברורה, וז"ל: "... כי, הבית יוסף כשסדר השלחן ערוך, היה דעתו: שילמדו מתחלה אל עיקרי הדינים ומקוריהם בטור ובית יוסף, כדי, שיתיישב הדין לכל אחד בדעתו טעמו ונימוקו..."

לאור הנ"ל, כן עשה הרה"ג המחבר, שליט"א, דבר בעתו - בעטו, אחרי ששם כל כוחותיו ומעייניו ולמד הסימנים ממקורם ושורשם, העלה על הכתב דבר דבור על אופניו - **שורשי ההלכה וענפיה**, עד להכרעת ההלכה לדורותיה ועד לדברי הכרעות רבותינו האחרונים, ובשלב: הצד ההלכתי - הרפואי, סכומים בסוף כל ענין - סימן, שאלות חזרה - וכל מגמות לזכות את הרבים - לכל מי שלמד וקנה ביגיעה אמתית את הסימנים באבה"ע וחזו"מ - הנוגעים לנושא: חופה וקדושין - לצורבא מרבנן אלה, כלל את הדברים כללים, על מנת, שמהם ירעננו ויגיעו לפרטים בכל כלל.

ברכותינו מעמקא דליבא, יעזרהו ד' יתברך על דבר כבוד שמו להמנות בין מעלין בקודש בגודש, מתוך נחת רווחה ובריאות איתנה - יזכה לחבר עוד חיבורים לזכות אחב"י ויצלחהו אבהן קוב"ה להוציא לאורה את יתר חיבוריו אשר עמו בכתובים, בקרוב, אכ"ר.

אור וברכה - בכל מכל כל,

לעבו"י בשמחה תמיד.

הרב מאיר ח'ד שליט"א

ראש המכון

מכון בני דוד
ת.ד. 5786
ירושלים 91057

ללמוד וללמד לשמור ולעשות - אחרי הפעולות נמשכים הלבבות

עמותה מס' 0 - 252 - 005 - 58 חשבוננו בבנק דיסקונט: ירושלים סניף 64 חש' 753556

הרה"ג דוד כהן שליט"א מראשי ישיבת חברון וחבר מועצת גדולי הדור

כספ צדק אלו תלמי

מכתב ידידות

לחבר ידידות את ספרו הנוסף לא ידעי הנאה
הנאה הכי שמהל יושלמי איט"ה ספר שולחן
בא"י וצנפיה על צנני חופי יקובולין המיוסד על
דברי החושנים ודברינו גזולין הנוספים ס' דבר
ודבר על הכינוי וס' דבר ודבר על הקווי ספר
מאיר צנני ואלו תנן, להב ידעי הרבה נכח
איתנו קספרין הקודמים (תקל"ז) מאהבה ודבריה
נכסא חוסל אלה בספריו וכן להיות גביה דס'
דבר המקורו אינו כד"ק אספרים וס' אלה ואיך הנצין
בספרו ינו אצ"ן ואיתנו איתר בדברים הנקודים ואין
א' אלה אלהו כפרת דברים איתנו איתנו הנצין
הנצולים אלהו תורה ואיתנו תלמוד איתר הנצין
כד"ק אכסיוס על הרבה אלה

ד"ר (ה)
האל שירם בייליגה הקלחמין
ב(ספר) יאיהל דעיקר יושלמי

טהרת המשפחה

פרישה והתחדשות

מסכת נידה (לא:): תניא היה רבי מאיר אומר: מפני מה אמרה תורה נדה לשבעה מפני שרגיל בה וקץ בה, אמרה תורה תהא טמאה שבעה ימים כדי שתהא חביבה על בעלה כשעת כניסתה לחופה.

אחת מהאושיות והיסודות בהשקפה היהודית היא שהאדם מגיע אל סיפוקו ואושרו בחייו לא ברדיפה מתמדת להשגת תענוגות חומריים אלא בשימוש מאוזן ביסודות הטבע - אם האדם אינו מפריז בהם - בכמות או באורך הזמן - סופו להגיע לאושר ולסיפוק האמיתי. הרי דרך הטבע היא שכל דבר אהוב ככל שיהיה הדבר חביב לאחר שגרה מתמדת עד שמואסים בו.

כך גם בחיי האישיות והאהבה. שגרת החיים עלולה לצנן את היחסים התקינים בין בני הזוג. וכדי להבטיח התמדה של חיי אושר בנישואין באים חוקי הטהרה לאזן את התשוקה ולהפיח בין בני הזוג תחושה של התחדשות מדי חודש בחודשו בקביעת ימים שבהם עליהם להימנע מקיום יחסי אישות. לו חיי הפרישות היו נובעים רק מהסכמה בין בני הזוג ולא ממצווה אלוקית היה חשד שמא התמעטה אהבתו של אחד מבני הזוג והיה נגרם מתח בחיי הנישואין. **לכן** באה הקביעה האלוקית ומשפיעה מכוחה הרב על האמונה ועל ההסכמה המוחלטת שביניהם.

חבר שחזר בתשובה הוא ואשתו התחזקו מאוד, אמר לי באחת השיחות "תדע לך שאחד הדברים הכי מופלאים ביצירת הקשר בין האיש והאישה הוא עניין טהרת המשפחה. אשתי ואני ממתנינים ומצפים לרגע שיגיע הזמן, וזו 'המצאה' נפלאה".

יתרונות בשמירה על טהרת המשפחה

להלן חלק מהיתרונות באיכות החיים של האישה השומרת על הטהרה ועל הטבילה במקווה - ניפוץ מיתוסים ודעות קדומות והמלצה של ד"ר ופרופסורים ברמה בינלאומית (מאת: ד"ר מיכאל גיל).

י"ד סימן קפ"ג

א. **כותב ד"ר בנט:** הזהירות בדיני טהרת המשפחה והבדיקות התמידיות במשך "שבעת הנקיים" משמשות פעולה היגיינית גדולה לגלות בעוד מועד את סימני מחלות הנשים השונות שיש להן קשר עם זיבת דם והודות לזה אפשר לרפאן בראשית התפרצותן, ביניהן גם מחלות סרטן הרחם. הבדיקות שהאישה מבצעת אותן בעצמה לפי דרישת ההלכה הצילו נשים רבות מסכנה חמורה.

ב. **איכות חיים של שלום בית:** במאמר מאלף של רופאת נשים בריטית שיצא לאור בביטאון רפואי אנגלי רב – יוקרתי, היא מספרת על עצמה שהתגרשה מבעלה בגלל שלא הכירה את חוקי הטהרה של דת היהודית האוסרת לאישה נשואה לגעת בבעלה אלא אחרי שספרה שבעה ימים נקיים וטבלה במקווה כשרה. היא כותבת בהמשך: "החוקים האלה שנכתבו בהר סיני לפני מעל שלושת אלפים שנה פשוט מדהימים מבחינה גינקולוגית, פסיכולוגית ומדעית".

"אין לתאר חיי נישואין מאושרים אלא לזוג הצעיר שהוגה בחוקים האלה לפני ואחרי הנישואין ומתנהג על פיהם במיוחד בעידן המודרני והמתירני של ימינו".

ג. הצד הפסיכולוגי בנושא זה נבין עפ"י משל, לזוג צעיר שלמחרת הנישואין בקש הבעל מאשתו, היות והמאכל האהוב לו ביותר הוא גלידה, להגיש לו מעתה גלידה בכל הארוחות במקום אוכל. תוך מספר ימים, לא רק שהוא החל לשנוא את אכילת הגלידה, אלא אפילו ראיית המאכל הזה מרחוק הביאה לו בחילה.

למה השינוי הקיצוני כל כך מאהבת הגלידה לברירה ממנה? משום שכל תענוג גופני ברצף ללא שינוי וגיוון מביא לידי יחס של גועל ומיאוס.

כך גם לגבי זוגות שההרגל והתמידות המופרזת גורמים להם פרוד וגירושין, והילדים סובלים מסיבוכים נפשיים עמוקים. זו באמת טרגדיה לאומית ומכת מדינה.

ה. "חיסון" נגד המחלה הנ"ל – שינון ויישום דיני הרחקה עד אחרי "שבעת הימים הנקיים" וטבילת האישה במקווה. והתוצאות: הבעל והאישה מרגישים עצמם כחתן וכלה חדשים כל חודש אחרי טבילתה, ויש להם ירח דבש תמידי לכל החיים.

בזכות המקווה

(הרב שבדורון זצ"ל.)

מספרת אשה: הייתי בשואה תקופה ארוכה, לפני שלקחו אותנו הגרמנים למחנות ההשמדה אמרה לי אמא: לי כבר אין סיכוי, אבל את יתכן שתנצלי, בקשתי ממך אל תשכחי לעולם את המילים "מקוה טהרה" וכל הזמן תחזרי על מילים אלו. הייתי אז בת 5 ולא הבנתי כלום.

לאחר שניצלתי מהשואה (ואמי נספתה בשואה) עליתי לארץ לקיבוץ דגניה. לאחר כמה שנים פגשתי עלם צעיר, והחלטנו להינשא. חודש לפני החתונה, אני חולמת והנה אמא אומרת לי בחלום: "אל תשכחי מקוה טהרה". הלכתי לברר את משמעות מילים אלו, כשנודע לי

י"ד סימן קפ"ג

משמעות הדבר החלטתי שאני שומרת טהרת המשפחה.

היססתי מאוד איך לספר את הדבר לבעלי לעתיד, כאשר סיפרתי לו היה חתני המום, 'מה לו ולדוסים האלה' מלמל לעצמו. כיון שחתני רצה בי מאוד, החליט אחר היסוסים רבים שהוא מוכן. ואכן נסענו לאחד המושבים הדתיים וקבלנו הסבר מהרב המקומי, ופירוט כל ההלכות. לזכותו של בעלי יאמר שאף שלא האמין בכל זה, שיתף עמו פעולה בכל הדרך.

המשך הסיפור: בבלינסון שכבו שני אנשים, אחד חרדי והשני חבר קיבוץ, החרדי רואה שהרבה מהמבקרים את הקיבוצניק הם אברכים לכל דבר. שאלו: מי אלו האברכים שמבקרים אותך? ענה הקיבוצניק: אלא הם ילדי, הבן הגדול מפקד בטייסת, הבן השני נווט באותה טייסת והבן השלישי נמצא בטירונות בחיל האוויר. נדהם החרדי: "אני לא מבין! אתה יהודי חילוני, כך נראים ילדים בקיבוץ דגניה?" השיב הקיבוצניק: אמנם ילדי קיבלו חינוך חילוני לכל דבר, אבל בשלב מסוים כולם חזרו בתשובה, אתה יודע בזכות מה? בזכות טהרת המשפחה ששמרנו אשתי ואני. **אשריהם ישראל!!!**



הלכות נדה

יו"ד קפ"ג: אשה שרואה טיפת דם צריכה לישב ז'

נקיים ובו סעיף אחד

סעיף א: אשה שיצא דם ממקורה, ב' בין באונס (כגון ע"י קפיצה) בין ברצון (כפי

טבע האישה) – טמאה.

והוא שתרגיש ביציאתו. ומיהו משתרגיש בו שנעקר ממקומו ויצא, טמאה אף על פי שלא יצא לחוץ.

ד. ואפילו לא ראתה אלא טיפת דם כחרדל (ה"ה פחות – ש"ך), יושבת עליו שבעה נקיים. הגה: כאשר יתבאר משפטן לקמן סימן קל"ו.

ה. ואין חילוק בין פנויה לנשואה לענין איסור נדה (ריב"ש סימן תכ"ה מביאו ב"י), כי כל הנא על הנדה חייב כרת.

כשהוא אומר דמיה מלמד שדמים הרבה טמאים בה האדום והשחור וכקרן כרכום וכמימי אדמה וכמזוג (נדה יט.).

ב. נדה (לו:): תנו רבנן "דמה" (ויקרא טו כה) מחמת עצמה ולא מחמת וולד, אתה אומר (שבא לאפוקי) מחמת וולד או אינו אלא (לאפוקי) מחמת אונס, כשהוא אומר אשה כי יזוב זוב דמה הרי אונס אמור (שגם מחמת אונס נטמאת) הא מה אני מקיים דמה, דמה מחמת עצמה ולא מחמת וולד. ✓ כ"פ הטור - בין שראתה באונס או ברצון טמאה. (ופירוש מחמת אונס כגון שקפצה ממקום למקום או ראתה

❖ שורשי הלכה (המקורות)

א. ויקרא (טו יט): וְאִשָּׁה כִּי־תִהְיֶה זֹבָה דָּם יִהְיֶה זֹבָה בְּבִשְׂרָהָ... שם (כ יח): וְהָיָה גִלְתָּהּ אֶת־מִקְוֵה דָמֶיהָ... כ' הרי"ף: ואשה כי תהיה זבה יכול אפילו זבה (כל סוג זיבה) מכל מקום תהא טמאה, תלמוד לומר והיא גלתה את מקור דמיה (ויקרא כ יח) לימד על הדמים שאינם אלא מן המקור (תורת כהנים מצורע פרשת זבים פרשה ד פרק ו). כ"כ הרא"ש.

שם: יכול על כל מראה זוב תהא טמאה, תלמוד לומר דם' ואין דם אלא אדום

י"ד סימן קפ"ג

האם הרגשת דבר לה דאורייתא?

■ **ת' נו"ב** (יו"ד קמא נ"ה) – הוי דאורייתא (שדינה בריש סימן ק"צ – שצריכה לבדוק מיד, ואם לא בדקה טמאה מספק). כ"כ צ"צ.

■ **חתם סופר** (יו"ד קסז) – אין הרגשה אלא הרגשת פתיחת המקור או נזדעזעה גופה, ולא הרגשה קלה של זיבת דבר לה. כ"כ טהרת הבית (הקצר עמ' ב) דהוי דרבנן.

■ **ח"ד** (קפג סק"ב) – מחלק: הרגשת זיבת דבר לח מהמקור לפרוזדור הוי דאורייתא, אבל הרגשת זיבת דבר בפרוזדור, וכ"ש הרגשה בפתח בית חיצון הוי דרבנן. כ"כ עוד אחרונים.

כ' הרב יעקב יוסף זצ"ל: אם היה בעת שהיא מסולקת דמים, הרגשה זו הוי דרבנן, ואם לאו היה דאורייתא (רדב"ז).

מצאה דם בבדיקה או אחר תשמיש

פת"ש (א): בדקה עצמה בעומק ומצאה דם, או מצאה דם אחר התשמיש ומצאה דם – הוי דאורייתא, שאנו אומרים ודאי הרגישה ומחמת הבדיקה או התשמיש לאו אדעתיה. **אבל** בקינוח או שלא הכניסה העד בעומק אלא מהפרוזדור ולחוץ אינו אלא מדרבנן כשלא הרגישה. כ"כ ס"ט, חו"ד, כו"פ וטהרת הבית (הקצר ח).

פת"ש (ב): בשם ת' ברית אברהם (יו"ד מ"ב) – דם היוצא מהמקור לבית החיצון מטמא, אבל יציאת הדם מבית החיצון לחוץ לא מעלה ולא מוריד. והנפק"מ היכא שנעקר מן המקור שלא כדרך ראייה (כגון ע"י שפופרת) לא איכפת לן כלום ביציאת חוץ דרך ראייה.

ד. **"שבעה נקיים" (ר' זירא)**

השלבים לגזרת ר' זירא שאיפלו רואה

טיפת דם כחרדל יושבת ז' נקיים

■ ימי נדה וימי זיבה

בהמה או חיה או עוף מתעסקין זה עם זה וחמדה וראתה דם).

נדה (נז): אמר שמואל בדקה קרקע עולם וישבה עליו ומצאה דם עליו טהורה (כיון שלא הרגישה) שנאמר בבשרה עד שתרגיש בבשרה.

ועוד שם (מ): כל הנשים מטמאות בבית החיצון שנאמר דם יהיה זובה בבשרה.

כ"פ הטור – משתרגיש בו שנעקר ממקומו ויצא לבית החיצון טמאה אף על פי שלא יצא לחוץ.

נדה (סו): אמר רבי זירא – בנות ישראל החמירו על עצמן שאפילו רואות טיפת דם כחרדל יושבות עליה שבעה נקיים. כ"כ הר"ף והרא"ש. כ"פ שו"ע.

כתב הריב"ש (סי' תכ"ה) שנשאל אם איסור נדה נוהג גם בפנויה? **והשיב** שדבר פשוט הוא שנוהג בה. והאריך בדבר וכתב שהטעם שלא תקנו טבילה לפנויה כדי שלא יבואו לידי מכשול בהסתלק ממנה איסור נדה החמור. כ"פ הרמ"א.

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

א. **"שתרגיש"**

ש"ך (ב): היינו מדאורייתא אבל מדרבנן טמאה אף על פי שלא הרגישה כדלקמן סימן ק"צ.

פת"ש (ג): ישנם ג' מיני הרגשה –

(א). נזדעזע גופה כמ"ש הרמב"ם (פ"ה מהלכות א"ב דין י"ז).

(ב). הרגישה שנפתח מקורה (כמבואר בסי' קפ"ח ובסי' ק"ץ ס"א).

(ג). כשמרגשת שדבר לח זב ממנה בפנים (שו"ת האחרונים).

י"ד סימן קפ"ד

ולהפלה אחרונה, אבל לע"ב א"צ לחשוש, מס"ס: שמה הלכה כגר"ז בדעת הרי"ף והרמב"ם שאף

אישה רגילה א"צ לחשוש לע"ב, ושמה כס"ט שמינקת לא חוששת לע"ב).

סעיף ז': הגיע שעת וסתה בזמן שנמצאת במחבוא מפני פחד

סעיף ח':^א היתה נחבית במחבוא מפני פחד, והגיע שעת וסתה, אינה חוששת

לו.

ב. הגה: וי"א דוקא אם עבר הוסת ולא בדקה ולא הרגישה, טהורה כלל בדקה. אבל לכתחלה צריכה בדקה. (כ"ד הטור, וכך משמע בב"י).

שעת וסתה ועברה ולא בדקה טהורה, אבל לכתחילה צריכה בדקה. כ"ד הרא"ש וכ"פ הרמ"א.

[מקשה הב"י על הטור:

הרי מעוברת למדנו ממחבוא, ובמעוברת אף לכתחילה א"צ בדקה, למה במחבוא צריכה בדקה לכתחילה?

• **תירץ הב"י** – מעוברת כיון דחזינא שכל המעוברות והמניקות דמיהן מסוקלין, א"צ לחשוש אף לכתחילה, אך במחבוא חזינן כמה נשים שרואות, ולכן במחבוא צריך לחשוש לכתחילה. כ"כ הש"ך (כא).

• **והט"ז (יא) תירץ** – גבי סילוק דמים מחמת פחד יש חשש שבאותה שעה שתזדקק לבעלה יצא הפחד מלבה ותראה, ולא אמרו מסולקת דמים אלא אם כן כל שעת וסתה היתה בחרדה, אך מעוברת מסולקת דמים ואין חשש שתראה.]

פת"ש (טו) בשם ח"ד: אם ראתה דם במחבוא אין ראייה זו מצטרפת לקביעת וסת.

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

א. "היתב במחבוא... אינה חוששת"

הרב יעקב יוסף זצ"ל: במלחמת המפרץ ששלחו טילי סקאד על ישראל, באזור המרכז

הקדמה: בגמרא (עא) מבואר שיש חילוק בין פחד פתאום שאז אדרבא הדבר גורם לה לראות דמים, כמ"ש אצל אסתר "ותתחלחל המלכה בקרבה" מגיד שפירסה נדה. לבין חרדה המתמשכת, כגון שהיא במחבוא מפני פחד אויב, שאז דמיה מסתלקים.

❖ שורשי הלכה (המקורות)

נדה (לט): תנן - ר"מ אומר: האשה שהיתה במחבוא (מחמת ליסטין או כרכום - רש"י) והגיע שעת וסתה ולא בדקה טהורה שחרדה מסלקת את הדמים.

שם (יב): בעא מיניה ההוא סבא מרבי יוחנן הגיע עת וסתה בימי עיבורה מהו? ואסיקנא מדין מחבוא, כיון (שבמחבוא) דאיכא חרדה דמיה מסולקים ולא בעיא בדקה, הכא נמי (במעוברת) דמיה מסולקים ולא בעיא בדקה.

ונחלקו הראשונים: דין בדקה לכתחילה

א. **✓ הרשב"א כ'** – משמע שמעוברת שהגיע שעת וסתה אפילו לכתחילה א"צ לפרוש, וה"ה היתה במחבוא. כ"פ שו"ע.

ב. **✓ אבל הטור כ'** – היתה במחבוא והגיע

י"ד סימן קפ"ד

אולם שו"ת מנחת יצחק (א, קכז) – מפקפק בכדורים שהמציאו הרופאים עתה. ו**בטהרת הבית** (א עמ' קטז) – כ' שאין בעלה צריך לפרוש, והמחמיר תעה"ב. **אמנם** כלה שחוששת שתראה בליל החופה מותרת לקחת כדורים אלו. כ"פ דרכי טהרה (פז קא-קב) – מכל מקום כשמסיימת לקיחת הכדורים עליו לפרוש ממנה אחר 36 ש'.

ב. "אכל לכתחלה כריכה בדיקה"

הרב יעקב יוסף זצ"ל: כ"כ הטור והמאירי. אבל דעת מרן אף לכתחילה א"צ לבדוק.

כולם היו בפחד, לכאורה דומה לכאן, וא"צ לחוש כשהגיעה עת וסתה. **מכל** מקום י"ל דל"ד, ששם המתח היה רק באזעקות ולא כל הזמן. מכל מקום תלוי הדבר באישה עצמה.

"אינה חוששת"**נשים שלוקחת כדורים לדחות הוסת**

כיום ישנם כדורים הגורמים לדחות את הוסת, מה דין פרישה כשמגיע עת וסתה? **הרדב"ז** (החדשות ח, קלו): נשים השותות משקה שמעכב וסתן 10 20 יום. אם עבר כל זמן הוסת מותרת, ואם ניסתה משקה זה ג"פ ולא ראתה מותרת אף בזמן וסתה, דהוי כאילו נעקר הוסת. כ"פ שו"ת שבט הלוי (ד, צט, ט).

סעיף ט: שאר נשים צריכות בדיקה בשעת וסתה

סעיף ט: א. שאר נשים (שאינן מעוברות ומיניקות או במחבא), **צריכות בדיקה כשיגיע הוסת. עבר הוסת ולא בדקה ולא הרגישה, טהורה בלא בדיקה.**
ב. וי"א שאסורה עד שתבדוק, א. אם יש לה וסת קבוע, או שהוא יום ל' אף על פי שאינו קבוע. (והכי נהוג, וכן הוא לקמן סימן קפ"ט).

הרב אחאי, ר"ח והרשב"א. מיהו נראה דלכתחלה צריכה לבדוק בשעת הוסת.

• **א. אבל הר"ן** לדעת הר"ף והרמב"ם כ' – אף שבשעת וסתה צריכה לבדוק, אם עברה ולא בדקה מותרת **בלא בדיקה.** מיהו הטור פסק כהתוס' והרא"ש שאם עברה ולא בדקה תבדוק אז.

• **ג. כ' הרשב"א** - במה דברים אמורים

בוסת שאינו קבוע והוא לה בפחות מעונה בינונית, אבל בוסת קבוע או אינו קבוע והגיע עונה בינונית שהיא שלשים יום הרי הוא כוסת קבוע, שאף על פי שלא הרגישה בדם אסורה עד שתבדוק

❖ שורשי הלכה (המקורות)

א. נדה (טז): אשה שיש לה וסת והגיע עת וסתה ולא בדקה ולא ראתה: רבי אליעזר אומר - טמאה נדה. **✓** רבי יהושע אומר – תבדוק. והני תנאי כי הני תנאי רבי מאיר אומר טמאה נדה וחכמים אומרים תבדוק.

להלכה

• **ב. וכתב ה"ה בשם הרמב"ן:** קי"ל כרבי יהושע – שאם עברה ולא בדקה תבדוק ואם טהורה מותרת. כ"כ עוד ראשונים. **כ"פ התוס'** – כיון שוסתות דרבנן. כ"פ

י"ד סימן קפ"ד

שמשנית וסתה ב' או ג' ימים (סעיף ב') צריך שיהיה מוך דחוק שם כל אותם הימים.

מכל מקום ר"פ כ' – שא"צ מוך דחוק כל עונת הוסת. כ"כ חזון איש, סוגה בשושנים, יביא אומר (יוד, ו, טז) ושיעורי שבט הלוי. **אלא:** שי"א – דסגי בבדיקה אחת, ויש מצריכים ב' בדיקות. **ופסק** אבני שהם (א, עמ' מח) – דסגי בבדיקה אחת, שהרי יש פוטרים מבדיקה כלל בוסת שאינו קבוע. כ"פ יביע אומר (שם).

"ולא הרגישה"

פת"ש (יח): כ' ח"ד – ואם בדקה עצמה בשעת וסתה ואבד העד אסורה, דשוב ליכא ראייה מהא דלא הרגישה דסברא הרגשת עד הוא. וכ"ש אם השליכה או פשעה באבדית העד דאסורה. אף שבדקה אחר הוסת ומצאה טהורה. **ולפ"ז – ה"ה** אם בשעת וסתה הטילה מים ולא הרגישה ולא בדקה מיד טמאה כשעבר הוסת, דאימור הרגישה וסברה הרגשת מי רגלים הוא. וצ"ע.

אמנם טהרת הבית (א, ג, ג) כ' – שאף שאבד העד תבדוק אח"כ ואם תמצא טהורה מותרת לבעלה. כ"פ מהרש"ם, אבני נזר ועוד.

עוד כ' הח"ד – שאם עבר ג"פ יום וסתה ולא בדקה ולא הרגישה לא נעקר וסתה (הקבוע, אבל וסת שאינו קבוע נעקר – פת"ש). **וכן** אם באמצע הג"פ (פ' אחר שראה ב"פ באותו זמן) לא בדקה ולא הרגישה ביום הוסת, ואח"כ ראתה שוב באותו הזמן קבעה וסת לאותו הזמן (ומה שלא בדקה באמצע לא מקלקל לקביעת הוסת).

"טהורה בלא בדיקה"

הגיע עונת וסתה בתוך ז"נ ולא בדקה

(הרב יעקב יוסף זצ"ל)

חקר הלכה – שוב לא יכולה לבדוק שמא ראתה טיפת דם ונימוק, ולא מהני בבדיקה רק במעיין סתום, וצריכה לספור שוב ז"נ ולטבול.

ותמצא טהורה. כ"כ שו"ע השם י"א, כ"פ הרמ"א.

• **הרא"ם כ' –** שאם בדקה ומצאה טהורה וסתה, דוקא בדקה מיד אחר הוסת תוך שיעור וסת וטהורה, אבל אם איחרה אחר הוסת אפילו מצאה טהורה טמאה דוסתות דאורייתא. והובא במרדכי.

והב"י – דחה דברי הרא"ם. אין נראה כן מדברי הפוסקים.

[**עוד שם:** איתמר אשה שיש לה וסת והגיע שעת וסתה ולא בדקה ולבסוף בדקה: **רב אמר –** בדקה ומצאה טהור וטהורה. **ושמואל אמר –** אף שבדקה ומצאה טהור טמאה, מפני שאורח בזמנו בא.

ואמר ר"נ: פליגי בווסות. **רב –** ס"ל וסתות דרבנן ולכן מקילים, **ושמואל –** ס"ל וסתות דאורייתא ולא מחמירים.

והלכה כרב באיסורי. כ"פ רוב הפוסקים. **לאפוקי מהמרדכי בשם רא"ם** שפסק כרבי זעירא שרב מטהר דוקא אם בדקה עצמה שיעור וסת (מיד) סמוך לוסתה, **מכל מקום** רוב הפוסקים לא חילקו, ובכל גוונא שמצאה טהורה וטהורה.]

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

א.

"צריכות בדיקה"

פת"ש (טז): כ' ח"ד – היינו בבדיקת חורין וסדקין. וכ"ה במהר"ם רוטנבורג, הרשב"א וכן הסכמת האחרונים.

"כשהגיע הוסת"

פת"ש (יז): כ' ח"ד – אישה שיש לה שעה קבועה לוסתה א"צ בבדיקה רק אותה השעה. ואם אין לה שעה קבועה וכן בעונה בינונית צריכה בבדיקה כל העונה (דהיינו שתשים מוך דחוק ויהיה שם כל העונה), ונשי דידן אין להם שעה קבועה (נקודות הכסף). וכן אישה

י"ד סימן קפ"ד

ג. "אם יש לה וסת קבוע"

כ' הטור: ואם אין הוסת קבוע אף שלא בדקה כיון שלא הרגישה בדם טהורה בלא בדיקה.

הקשה הפרישה (יח): והרי בסימן קפ"ו כ' בשם הרא"ש שאשה שאין לה וסת אסורה לשמש בלא בדיקה?

וי"ל - דמה שכתב בסימן קפ"ו דצריך בדיקה, היינו לבעלה, מחשש שמא עתה ראתה או תראה כיון שאין לה וסת קבוע. מה שאין כן כאן דאינה צריכה בדיקה ר"ל שאין לחוש שמא ראתה כבר בשעת וסתה (בוסת שאינו קבוע).

והט"ז (יג) תירץ - אשה שאין לה וסת אלא רגילה כבר בראיות הרבה בלי שעור שוה כלל בכל פעם – אסורה עד שתבדוק שהיא בחזקת רואה. **אבל** הכא מיירי שיש לה וסת אלא ששינתה פ"א שצריכה לחוש לשינוי, בזה אמרינן כיון שלא הרגישה באותו יום שהיא חוששת ועבר אותו יום ולא בדקה אחר כך טהורה דהא לא מוחזקת ג"פ בראייה באותו זמן ודי בזה שחוששת לכתחלה.

פת"ש (כא): וסת קבוע – דוקא וסת הקבוע לימים לחודא, אבל בוסתות שע"י מקרים שבגופה אפ' וסת שאינו קבוע – כיון שהרגישה במקרים הללו אסורה לשמש עד שתבדוק כמ"ש הט"ז (קפ"ט סקל"ח).

"וכן הוא לקמן סימן קפ"ט"

קשה: (בקפ"ט-ד) כ' השו"ע כדעת הי"א שכאן – שאם יש לה וסת קבוע צריכה לבדוק עצמה (אף שעבר זמן וסתה)?

תירץ ביביע אומר (יוד ו, טז) – שמרן חזר בו ומשנה אחרונה (קפ"ט-ד) הוא עיקר. כ"כ בטהרת הבית (א, עמ' קכט). כ"פ הרב יעקב יוסף זצ"ל.

וזב"צ – פסק כמו כאן שא"צ בדיקה.

ר"ש קלוגר – תבדוק עכשיו, שאחר הפסק בטהרה דינה כמעין סתום. כ"כ מהרשד"ם ומי נדה. וכ"פ הרב יעקב יוסף זצ"ל דספק דרבנן לקולא.

רחיצה בעונת וסתה

נחלקו האחרונים, האם מותרת להתרחץ בעונת וסת (או בז"נ), האם יש לחוש שמא ראתה דם ונשטף במים:

■ **פרישה (יח)** – אם התרחצה שוב לא תועיל בדיקה לבעלה.

■ **אמנם** רוב האחרונים – לא חששו לזה, וכמו שבדקה בעד ואבד. כ"פ הב"ח, תהילה לדוד.

■ **ובן א"ה** פסק – שלכתחילה לא תתרחץ, ובדיעבד תבדוק ומותרת לבעלה. כ"פ טהרת הבית (ג, ד) – ולצורך רפואה מותר. כ"פ שיעורי שבט הלוי – להתיר במקום צורך אחר שתבדוקה לפני.

ואבני שהם פסק: שאם רק מתקלחת ולא נכנסת לאמבטיה אף הפרישה יתיר, כיון שהמים מקלחים על גופה ונופלים לארץ. **כ"פ** הרב יעקב יוסף זצ"ל – מותר לה להתרחץ בז"נ, ולא חיישינן שראתה דם ונשטף.

ב. "אסורה עד שתבדוק"

ש"ך (ט) – הב"ח פסק דיש להחמיר כמסקנת המרדכי בשם רא"מ וכסה"ת וכהגת ש"ד בשם סמ"ק שדוקא בבדקה עצמה מיד לאחר וסתה תוך שיעור וסתה אבל לא בדקה תוך הזמן אף על פי שלאחר כך בדקה עצמה ומצאה טהורה טמאה דחזקה אורח בזמנו בא ונפל לארץ.

אמנם הט"ז (יב) – כ' שאפילו אם לא בדקה אלא עד זמן הרבה ומצאה טהורה, טהורה. ולא אמרינן שמא נפל לארץ בזמן הוסת (כ"כ הב"י).

כ' הש"ך (לג): וא"צ שישאלנה אפילו לא שהתה שיעור שתספור ותטבול (דתלינן שלא ראתה). **מכל** מקום אסור לבא עליה אחר העונה בינונית עד שישאלנה או ששהתה שיעור שתוכל לספור ולטבול.

וח"ד (ו) – תירץ שמדובר שראתה ע"י פיהוק בר"ח לא ברציפות, לכן אם לא פיהקה חוששת לעונה בינונית. אבל היה קבוע ממש לפיהוקים ימים שוב אינה חוששת לעונה בינונית.

"אימור לא קפצה וא ראתה"

יו"ד קפ"ה: דין אשה שאמרה טמאה אני ואזור

כך אמרה טהורה אני, ובו ד' סעיפים

סעיף א: אישה שהיא בחזקת טמאה אסור לבא עליה עד

שתאמר טבלתי

סעיף א: א: האשה שהיא בחזקת טמאה, אסור לו לבא עליה עד שתאמר לו: טבלתי.

ב. הגה: ומאחר שעברו ימים שאפשר לה למנות ולטבול, נאמנת. **ג. אפילו** רואה בגדים מלוכלכים בדם, נאמנת לומר, בשוק טבחים עברתי, או נתעסקתי בלפור וכדומה לזה. (ב"י בשם הרא"ש ורבינו ירוחם).

ב. ואף כשאומרת טבלתי מיירי ששהה כדי לספור ולטבול (כדלעיל קפד-יא), שאל"כ מה מהני שטבלה. ואעפ"כ אסור לו לבוא עליה בלא שאלה. **ול"ד** לסימן קפ"ד-יא שא"צ לשאול אם ששהה כדי לספור ולטבול, דשם מיירי ספק אם ראתה, ואבל כאן שוודאי ראתה חייב לשאול אותה אם טבלה.

נאמנות האישה לומר שטבלה

כתובות (עב): אמר שמואל מניין לנדה

❖ שורשי הלכה (המקורות)

א. נדה (יב): תנו רבנן החמרים והפועלים והבאים מבית האבל ומבית המשתה נשיהם להם בחזקת טהרה. **בד"א** בשהניחן בחזקת טהרה אבל הניחן בחזקת טומאה לעולם היא טמאה עד שתאמר לו טהורה אני. **ב"י לפי הטור** – דוקא שאומרת **טבלתי**, אבל אומרת טהורה אני, שלא היתה טמאה, אינה נאמנת.

י"ד סימן קפ"ה

ימים שיכולה לספור ולטבול, שאל"כ ודאי לא נאמנת? וי"ל – דמיירי שיש לבעל ספק אם עברו הימים (דהיינו שרגילה להתחיל ז' נקיים ביום ו', ולפי החשבון אי אפשר רק אם התחילה לספורי ביום ה'), והיא אומרת שטבלה נאמנת כיון שעכ"פ אפשר בכך (דכתיב וספרה לה לעצמה). שאם ברור שלא עברו הימים ודאי לא נאמנת. כ"כ הש"ך (א).

נאמנת

פת"ש (ב): כ' ח"ד - אשה החשודה על איסור נדה, שזינתה בימי רווקותה - לא מקרי חשודה לבעלה, ונאמנת אפילו בשעת וסתה. אבל אם הכשילה לבעלה באיסור נדות שוב אינה נאמנת לומר בשעת וסתה טהורה אני עד שתעשה תשובה, אבל שלא בשעת וסתה נאמנת לומר שטבלה. אם לא בימות החורף שהטבילה טירחא (ח"ד). וסיים פת"ש - ואפשר דבמקום שנותנין שכר בעד הטבילה אינה נאמנת.

סופרת לעצמה שנאמר (ויקרא טו כח) "וספרה לה לעצמה". כ"פ הטור - וכשאומרת לו טבלתי נאמנת.

הרא"ש (פ"ז סי' ט): אפילו מצא בגדיה מלוכלכים בדם נאמנת לומר בשוק של טבחים עברתי או בדם צפור נתעסקתי. כ"כ רי"ו.

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

א. "שתאמר לו טבלתי"

פת"ש (א): כ' ח"ד - שאפילו באה ושוכבת אצלו לא מהני עד שתאמר לו בפירוש טבלתי. כ"כ אבני שוהם (א פב) בשם הגר"צ אבא שאול. מכל מקום טהרת הבית (א, קנג) כ' – שא"צ לומר טבלתי. כ"כ בא"ח.

ב.

עצרו ימים"

הקשה הט"ז (א): הרי ודאי מיירי שעברו

סעיף ב: הוחזקה נדה בשכנותיה

סעיף ב: ואם הוחזקה נדה בשכנותיה, שראוה לובשת בגדים המיוחדים לימי נדותה, חשיבה כודאי טמאה.

- כיון דבעלה לוקה עליה אלמא כודאי נדה משוינן לה. וכ' הב"י - ואסור לו לבוא עליה עד שתאמר לו טבלתי (ולא מהני אמתלא כדלקמן ס"ג).

❖ שורשי הלכה (המקורות)

קידושין (פ): אמר רב יהודה הוחזקה נדה בשכנותיה (שראוה לובשת בגדי נדותה), בעלה לוקה עליה משום נדה. כ' הרשב"א

סעיף ג: אמרה לבעלה טמאה אני וחזרה ואמרה טהורה אני

סעיף ג: אמרה לבעלה: טמאה אני, ואחר כך אמרה: טהורה אני (ודרך שחוק אמרתי לך תחילה - רמב"ם) - אינה נאמנת (אם הוא לאחר כלי דבור) (ב"י בשם רבינו ירוחם). ואם נתנה אמתלא לדבריה, כגון שאומרת שלא אמרה לו כן, תחלה אלא מפני שלא

י"ד סימן קפ"ה

היה בה כח לסבול תשמיש, או טענה אחרת כיוצא בזה - נאמנת. הגה: ומכל מקום מי שרואה להחמיר על עצמו, שלא להאמין לה, מדת חסידות הוא (ב"י).

ב. אבל מדינא נאמנת, אפילו בשתיקה אח"כ רק שהיא באה ושוכנת אל כל בעלה והוא יודע ומכיר שמה שאמרה תחלה: טמאה אני, עשתה מחמת קטטה שהיה לו עמה (מהר"י סימן כ"ב), וכדומה לזה.

ג. אבל אם ראוה לובשת בגדים המיוחדים לימי נדותה, ואח"כ אמרה: טהורה אני, אף על פי שנתנה אמתלא לדבריה - אינה נאמנת.

ד. (אמרה: פלוני חכם טהר לי כחם, והחכם אומר שהיא משקרת - החכם נאמן, וטמאה היא). (ב"י בשם הרמב"ם ורבינו ירוחם).

❖ שורשי הלכה (המקורות)

א. כתובות (כב.): בעא מיניה שמואל מרב:

אמרה טמאה אני, וחזרה ואמרה טהורה אני, מהו? אמר ליה: אף בזו אם נתנה אמתלא לדבריה - נאמנת. תנא מיניה ארבעים זימנין, ואפ"ה לא עבד שמואל עובדא בנפשיה.

ופסקו הראשונים - כרב, לפי ששמואל החמיר על עצמו. ועוד דקי"ל כרב באיסורי. ולא כתבה הגמ' מעשה דשמואל אלא ללמד שמי שרוצה להחמיר על עצמו מדת חסידות היא לו ולא תימא דחסידות של שטות הוא.

סוגי אמתלא דמהני

● ירושלמי - כגון שאומרת שלא אמרה כן תחלה אלא מפני שלא היה בה כח.

● רמב"ם - לא אמרתי לך טמאה אלא מפני אחותך ואמך (שהיו בחצר) שמא יראו אותנו - הרי זו נאמנת.

● סה"ת - לא אמרתי לך טמאה אלא מפני שסבורה הייתי להיות נדה אבל עכשיו בדקתי עצמי ומצאתי שמחמת

מכה או חבורה בא אלי הדם, או חולה הייתי ולא הייתי יכולה לסבול תשמיש - נאמנת. כ"כ מרדכי בשם או"ז. כ"כ טהרת הבית (א, קסח) - להקל. לאפוקי כו"פ דס"ל שאף בכה"ג לא נאמנת.

● מהר"י וייל (סימן כ"ב) - כגון שהיתה בקטטה עם בעלה ואמרה לו טמאה אני ואח"כ אמרה טהורה אני ומה שאמרתי תחלה מחמת הקטטה שהיתה ביני ובינך עשיתי נאמנת.

ברור: שהאשה שאמרה לבעלה טמאה אני וחזרה ואמרה טהורה אני ודרך שחוק אמרתי לך תחלה אינה נאמנת, צריך הבעל לפרוש ממנה עד שתספור ז' נקיים ותטבול (רמב"ם וסה"ת).

ב. ולא עוד אלא בסתם אם היא באה ושוכבת אצלו אין צריך לשואלה, הואיל ושוכבת אצלו ודאי טהורה היא ותחלה מחמת קטטה ומריבה עשתה - נאמנת. והובא בד"מ (א).

ג. (לעיל): הוחזקה נדה בשכנותיה בעלה לוקה עליה.

סימן קפ"ז: דיני מראות דם, ובו ו' סעיפים

הקדמה

דמיה הרי כאן ארבעה (היא גלתה את מקור דמיה, וטהרה ממקור דמיה), הרי ד' מיני אדמומיות טמאה אבל שלמטה מהם לאו דם הוא, והא אנן חמשה תנן? אמר רבי חנינא שחור אדום הוא אלא שלקה.

רבי יוסי אומר - לא כך ולא כך איזהו אדום כדם המכה והשחור כחרת עמוק מכאן טמא דיהה מכאן טהור.

ש"ך (א): מן התורה אינה טמאה אלא ה' מיני מראות וחכמים החמירו שלא לטעות בין דם לדם ואסרו כל מראה הנוטה לאדמימות והכשירו כל מראה שאין לספקו באדמומית כלל.

נדה (יט.): תנן חמשה דמים טמאים באשה האדום והשחור וכקורן כרכום וכמימי אדמה וכמזוג, בית שמאי אומרים אף כמימי תלתן וכמימי בשר צלי ובית הלל מטהרים.

ובגמרא: מנא לן דאיכא דם טהור באשה דכתיב (דברים יז ח) כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם, בין דם טמא לדם טהור. ממאי דהני טהורים והני טמאים? אמר רבי אבהו דאמר קרא (מלכים ב, ג כב) ויראו מואב את המים אדומים כדם למימרא דדם אדום הוא, ואימא אדום ותו לא? אמר רבי אבהו אמר קרא דמיה

סעיף א: מראות דמים טמאות וטהורות

סעיף א: כל מראה אדום, בין אם היא כהה הרבה, או עמוק, טמאים. וכן כל מראה שחור.

ב. ואין טהור אלא מראה לבן וכן מראה ירוק, אפילו כמראה השעווה או הזהב (או אתרוג או חלמון ביצה - ש"ך), וכ"ש הירוק ככרתי או כעשבים. (וכן מראה שקורין כל"א כל"א (כחול) בכלל ירוק הוא [מרדכי]. (כ"ש גרי"ן שהוא כעשבים - ש"ך).
ג. ואפילו יש בו סמיכות דם והוא עב הרבה.

ד. ואפילו הרגישה שנפתח מקורה, ובדקה מיד (היינו בתוך שיעור וסת - פת"ש ד) ומצאה מראות הללו, טהורה (ד"ע דלא כת"ה סימן רמ"ו דמגמגם בזה). הגה: וכן עיקר (ב"י וטור), ללא כיץ מחמירין לטמאה אם יש בו סמיכות והוא עב. (ת"ה סימן רמ"ו).

ה. (ואם הרגישה שנפתח מקורה, ובדקה מיד ולא מלאה כלום, ע"ל סימן ק"ז).

י"ד סימן קפ"ח

השרוני.

אף כמימי תלתן וכמימי בשר צלי טמא, ובית הלל מטהרים – בית הלל היינו תנא קמא? איכא בינייהו לתלות (לת"ק הוי ספק, ולבית הלל טהור לגמרי).

הלכה נחלקו:

הר"ן בשם הרמב"ן – פסק הלכה כת"ק דהוי ספק. כ"ד הרמב"ם.

אבל הרא"ש – פסק כבית הלל שטהור לגמרי.

רמב"ם: מיהו האידנא לא נפקא לן מידי בהאי ספיקא דכל מראה אדום טמא [.

צבע השחור

מרש"י והרשב"א – משמע שאסור רק מדרבנן. ויש חולקים דאסור מהתורה.

שאר צבעים

כ' הב"י: ולבן לאו דוקא דהוא הדין לכל מראה דאין לספקו במראה אדמומית כלל דשרי דבכלל לבן הוא וכן נראה מדברי הר"ן.

כ"כ ד"מ (א) בשם המרדכי – שדם כמראה בל"א (כחול) בכלל ירוק וטהור. כ"כ ב"י בשם שאר הפוסקים. כ"פ הרמ"א.

צבע האפור

תרומת הדשן: מסתפק בלבן שאינו לבן לגמרי אלא כמראה בגד לבן שנפל עליו אבק שהוכה לבנוניתו אם טהור (שהחשש שמא היו נקודות דם שהשחירו) והב"י כ' – לית דחש ליה בהא וכל מי ששמעתי וראיתי נהגו להתיר להדיא בלא שום גמגום כלל. כ"כ ד"מ הב"ח והש"ך ופת"ש – לטהר.

כ"פ הרב יעקב יוסף זצ"ל – יש לצרף שיטת הרשב"א שהשחור אסור רק מדרבנן. ולכן אף בהפסק בטהרה יש לטהר צבע האפור.

ג' כ' הרמב"ם: הלבן והירוק אף שיש בו

❖ שורשי הלכה (המקורות)

א. שם (כ:) – מייתי בגמרא כמה חכמים דלא חזו דמא משום דלא בקיאי. כ"פ הטור – והאידנא שנתמעט הבקיאיות חזרו לטמאות כל שיש בו מראה אדום בין אם הוא כהה הרבה או עמוק וכן כל מראה שחור.

כ"פ הרא"ש – ובדורות הללו אין בקי לראות בדמים להישען על חכמתו ולהפריד בין דם לדם, ואין לטהר שום דם הדומה למראית אדמומית אם לא שיהא לבן וירוק כמראה הזהב (כ"ש כעשבים). כ"פ הרמב"ם והרשב"א.

ב. שם: הירוק עקביא בן מהללאל מטמא וחכמים מטהרים.

הירוק חכמים מטהרים היינו תנא קמא (מדקתני חמשה דמים טמאים ולא מנה הירוק)? ומשני לת"ק הוי ספק טמא, לחכמים הוי ודאי טהור.

כ' הרא"ש: יש שני סוגי ירוק: א). ירוק ככרתי שאנו נראה נוטה לאדמומית. ב). ירוק כאתרוג שהוא כמראה הזהב או חלמון ביצה. ובה נחלקו חכמים ור"ע בן מהללאל. אבל בירוק ככרתי לכו"ע טהור.

להלכה:

• ✓ הרא"ש פסק – כחכמים הירוק (אף מראה הזהב) טהור. כ"פ הרשב"א הר"ן הרמב"ם והמרדכי. כ"פ שו"ע. כ"פ הטור – ואין טהור אלא הלבן והירוק.

• ותרומת הדשן – מסתפק בזה, כיון שהסמ"ק הסתפק בזה.

[שם: כקורן כרכום – מן הברור שיש בו כמימי אדמה מבקעת בית כרם ומיצף מים וכמזוג שני חלקים מים ואחד יין מן היין

י"ד סימן קפ"ח

גבעת שאול (סג) – יש להקל לטהר. כ"כ לבושי שרד – א"כ חזר ונשתנה ביום למראה טמא שאז יש לטמא.
וס"ט (קצ צג) כ' – שדוקא שבלילה היה ספק טמא, אבל היה ודאי טמא אין לטהר ביום אף שנראה טהור.

"מראה לבן"

כ' הב"ח בשם מה"ר מרגליות: אשה שיצא ממנה מראה לבן סמ"ך לאחר שרחצה ב' שעות במרחץ – טמאה, שדרך הדם להתלבן מחמת הרחיצה.
והט"ז (א) – תמה על הב"ח, לא נמצא כן בגמרא ולא בפוסקים וחומרה יתירה היא.

"כ"ש בירוק"

פת"ש (ב): מחלוקת בצבע הירוק (כזהב) ■ **מהר"ם מיניץ** בשם הגדולים כ' – שיש לאסור מראה הירוק.
 ■ **והשל"ה** כ' – שאין להקל א"כ בכתם ללא הרגשה, או בקינוח בלא הרגשה יש להקל.
 ■ **וערוך השולחן** כ' – שיש להקל במראה הזהב והחרדל. כ"כ טהרת הבית והרב יעקב יוסף זצ"ל.

ואם ראתה מראה זהב בהפסק בטהרה:
חכ"א כ' – שיש להחמיר.

אמנם חמד משה כ' – שיש להקל (כמו רי"פ). כ"פ טהרת הבית (א, רצא). כ"פ הרב יעקב יוסף זצ"ל – שהרי מרן לא חילק.

לבדוק מראה בעודו לח

שם (כ): רבי ראה דם בלילה – וטימא, ראה ביום – וטיהר, המתין שעה אחת – חזר וטימא וכו'.

נחלקו הפוסקים מהו לבדוק מראה לח:

הב"ח – לא יורה עד שיתייבש.
ט"ז (א) – מותר, ואין מי שחש לב"ח (עיין שם

סמיכות דם והוא עב הרבה טהור (דלא כה"ד שגמגם בזה). כ"כ הרמב"ן.

ד' כ' תרומת הדשן: אע"פ שהרגישה האשה שנפתח מקורה ובדקה מיד ומצאה על העד לחלוחית לבן (תולים הרגשת פתיחת המקור בזיבה זו) לא חיישינן שמא יצאה טיפת דם כחרדל ונתקנח או נימוק, ורק אם לא מצאה כלום טמאה שמא היה טיפת דם ונימוק.

אמנם ירא אנכי להקל אם נמצא על העד לחלוחית דסמ"ך ויש בו מישוש קצת, מפני הטועים, אבל אם אינו אלא מראה וכמו צבע בעלמא וגם לא הרגישה יש לטהר. **וכ' הב"י** – ונראה לי שחומרות יתרות הן ולית דחש להו.

ה' שו"ע (קצ-א): ואם הרגישה שנפתח מקורה להוציא דם ובדקה אחר כך ולא מצאה כלום, יש מי שאומר שהיא טמאה (תרומת הדשן).

❖ ענפי הלכה (האחרונים)**"כל מראה אדום"****צבע החום**

פת"ש (א) בשם ס"ט: דם הנוטה לצבע חום כעין קליפות ערמונים וכמו משקה הקפה טהור, וכ"ש בכתם, שחום הוא שחור שדיהה שטהור.

ותשורת שי וחכ"א כ' – שצבע החום טמא, והובא בדרכי תשובה. כ"פ אגרות משה.
הרב יעקב יוסף זצ"ל: להלכה – הליטאים שקבלו עליהם פסקי חכ"א יחמירו בצבע החום. מכל מקום הספרדים מקילים בחום, אלא אם כן בהפסק בטהרה.

כתם שבלילה נראה טמא וביום טהור
 (פת"ש א)

קפ"ט: דיני אשה שיש לה וסת קבוע ושאיין לה וסת

קבוע, ובו ל"ד סעיפים

הקדמה

וסת החודש בדילוג: צריכה ד' ראיות - ט"ו ניסן, ט"ז אייר, י"ז סיוון, י"ח תמוז. או ט"ו בניסן, ב"ד באייר, ב"ג בסיון, ב"ב תמוז. בכלל זה הוא וסת הסירוג. הכל יתבאר לקמן כ"א במקומו.

חשש לראייה קודמת

אשה שיש לה וסת קבוע חוששת בכל חודש לוסת הקבוע, ואם פ"א שינתה ליום אחר, חוששת עדיין לוסת הקבוע (עד שיעקר) וגם לראייה האחרונה ששינתה.

ואם אין לה וסת קבוע, חוששת ג' זמנים: ליום חודש האחרון שראתה, להפלגה אחרנה שראתה ולעונה בינונית. והכל יתבאר לקמן.

התאריכים הקובעים לוסת הם רק תאריכים עבריים ולא לועזיים (שהוסת תלוי במהלך השמש והירח).

קביעת יום ולילה לעניין וסתות הוא השקיעה והזריחה (ולא עלות השחר וצאת הכוכבים).

חמשה מיני וסתות הן:

(א). **וסת ההפלגות** דהיינו שהיא למודה לראות בהפלגות מכוונות כגון מעשרים לעשרים יום או משלשים לשלושים יום. כדי לקובעה צריכה לראות ג' הפלגות שוות, שהן ד' ראיות.

(ב). **וסת הימים** דהיינו שהיא למודה לראות ביום ידוע בחודש או ביום ידוע בשבוע. אחר ג' ראיות באותו תאריך קבעה את הוסת.

(ג). **וסת התלוי במעשה** לבד כגון פיהקה וראתה או עיטשה וראתה וזה נקרא וסת דגופה. והוא נקבע אחר ג"פ שפיהקה וראתה.

(ד). **וסת מורכב** דהיינו שהוא תלוי בימים ובמעשה כגון שקפצה ביום ידוע מהחודש או מהשבוע וראתה.

(ה). **וסת הפלגות בדילוג**, וצריך לזה חמש ראיות: ראתה היום, ראייה שנייה לסוף 30, ראייה שלישית לסוף 31, רביעית לסוף 32, חמישית לסוף 33.

סעיף א: אשה שאין לה וסת חוששת לע"ב

סעיף א: ^אכל אשה שאין לה וסת קבוע, חוששת ליום ל' לראייתה (היינו לאותו יום החודש וכמ"ש הש"ך לקמן ס"ק ל', וכן חוששת לוסת ההפלגה עד שתקבע א' כדינו כדלקמן סעיף ב' וסי"ג - ש"ך), שהוא עונה בינונית לסתם נשים, ^בואם יש לה וסת קבוע לזמן ידוע מכ' לכ' או מכ"ה לכ"ה, חוששת לזמן הידוע.

י"ד סימן קפ"ט

❖ שורשי הלכה (המקורות)

א. נדה (טו): אהא דתנן הבאים מן הדרך נשיהם להם בחזקת טהרה, אמר ר"ל - והוא שבא ומצאה בתוך ימי עונתה. ופרש"י - בתוך ימי עונתה שלשים יום לראייה אבל לאחר שלשים יום בעיא בדיקה הואיל וסתם נשים חזיין לסוף

עונה (דאמר ר"ל משום רבי יהודה נשיאה עונה בינונית שלשים יום).

ב. כ' הר"ן - שמדברי רש"י נראה דאפילו באשה שיש לה וסת צריכה לחוש לעונתה. וולא נהירא דכל שיש לה וסת דמיה מסולקין עד זמן וסת, וכ"ה ברשב"א.

סעיף ב: קביעת וסת הפלגות

א. סעיף ב: כיצד קובעתו (וסת ההפלגה): כגון שתראה ד' פעמים, וביניהם ג' זמנים שווין, כגון שראתה היום, ולסוף כ' יום פעם אחרת, ועוד לסוף עשרים יום, ועוד לסוף כ' יום, וזה נקרא וסת ההפלגות. ולכך צריכה ד' ראיות, שראייה ראשונה אינה מן המניין, לפי שאינה בהפלגה. !...20... !...20... !...20... ? חוששת.

ב. ואפילו קודם שקבעתו שלש פעמים חוששת, שמיד אחר שראתה פעם אחת לסוף כ' חוששת מכאן ואילך כשיגיע כ'. וכן בראיית הימים שהיא לימים ידועים לחדש, מיד אחר שראתה פעם אחת ליום ידוע לחדש, כגון כ"א או כ"ה בו, חוששת לפעם אחרת לזה היום, ואסורה לשמש כל אותה העונה.

ג. הוא הדין לשאר מיני וסת שצריכה לחוש להם כן, חוץ מוסת הדילוג, וכמו שיתבאר בסימן זה. ולא אמרו שצריך לקובעם ג"פ, אלא לענין עקירה, שכיון שקובעתו בשלושה פעמים אינו נעקר בפחות מג' פעמים, שכל זמן שלא עקרתו ג"פ צריכה לחוש לו. אבל ליאסר, אפילו בפעם אחת חוששת לו פעם שנייה.

ד. ומיהו אף על פי שחוששת לו, נעקר בפעם אחת, אפילו קבעתו ב' פעמים. שאם ראתה ב' ימים ליום ידוע, ובשלישית לא ראתה, אינה חוששת לה עוד.

ראיות שהן ג' הפלגות. אבל וסת החודש נקבע בג' ראיות.

ב. שם: מתני' - היתה למודה להיות רואה יום ט"ו ושינתה להיות רואה ליום כ' לחודש - זה וזה אסורין. שינתה פעמים ליום כ' - זה וזה אסורין. שינתה ג' פעמים ליום כ' - הותר ט"ו, וקבעה לה יום כ', שאין אשה קובעת לה וסת - עד שתקבענה ג' פעמים, ואינה מטהרת מן

❖ שורשי הלכה (המקורות)

א. נדה (סג): אין האשה קובעת לה וסת עד שתקבענו שלש פעמים. וכ' הב"י - על כל מיני וסתות קאי. והדבר ידוע שאין ג' הפלגות בנויות בפחות מארבע ראיות, דראייה ראשונה לא בהפלגה ראתה אותה. נסמן ! - ראייה: נקבל ג' הפלגות: !...20... !...20... !...20... כ"פ התוס' והרשב"א - וסת הפלגות ד'

קבעתו ב' פעמים.

הוסת - עד שתעקר ממנה ג' פעמים.

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

ב. "מיד שראתה"

ש"ך (ג): שמיד שראתה פעם שנית לסוף כ' לראייה ראשונה חוששת מכאן ואילך (לוסת ההפלגות) וכן כשיגיע יום כ' שלישית.

ג"ב"י: ה"ה לכל שאר הוסתות צריכה לחשוש לוסת הקבוע (עד שיעקר) וגם לוסת הזמני, חוץ מוסת הדילוג.

ד"נדה (סד): אמר רב פפא - אף על פי שחוששת לו נעקר בפעם אחת אפילו

סעיף ג: קבעה וסת לשעות בלבד

סעיף ג: אם קבעה וסת לשעות ולא לימים, אינה חוששת אלא שעתה בלבד, והוסת הזה הוא נעקר בשעה אחת, ואפילו בלא בדיקה.

שתבעל ע"ג הנהר קודם כניסתה לעיר. משמע שזמן וסתה קבוע אחר כניסתה לעיר ללא יום קבוע. [

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

"לשעות ולא לימים"

ט"ז פ' - כגון אחר טבילתה או שאר דברים כיוצא בזה שרגילה לראות מחמת אותו זמן. ח"ד פ' - ראתה ג"פ בשעה קבועה אבל לא ביום קבוע, שאז חוששת לראייה האחרונה בשעה שראתה. כ"כ שבט הלוי. וס"ט פ' - כמו ח"ד אלא שחוששת בכל ליום לאותה שעה.

❖ שורשי הלכה (המקורות)

כתב הראב"ד: אם קבעה וסת לשעות ולא לימים אינה חוששת אלא שעתה בלבד. מיהו וסת השעות נעקר מיד בפ"א.

[והביא ב' ראיות:

א). מחלוקת ר' יוסי ור' יהודה (סג.) היא כשרואה בשעה קבועה ביום קבוע, לכן ר' יהודה אוסר כל העונה, משמע שאם רואה בשעה קבועה לא ביום קבוע אף ר' יהודה מודה שחוששת רק לשעתה, ששעתה הוא וסת הקבוע הדוחה וסת היום שאינו קבוע.

ב). שם (סו.) אותה אשה שהיתה רואה אחר טבילתה בכניסתה לעיר, ויעץ לה ר' יוחנן

סעיף ד: עברה עונתה ולא בדקה

סעיף ד: עוד יש חילוק בין קבעתו ג' פעמים ללא קבעתו ג' פעמים, שהקבוע אף על פי שעברה עונתה ולא הרגישה, אסורה לשמש עד שתבדוק ותמצא טהורה. ושלא קבעתו ג"פ, אם הגיע זמן הוסת ולא בדקה ולא ראתה, כיון שעברה עונתה, מותרת. ועונה בינונית, שהיא לל' יום, דינה כוסת קבוע (ואסורה לבעלה לשלשים עד שתבדוק וכדלעיל סי' קפ"ד ס"ט - ש"ך. מכל מקום נעקר בפ"א כמו וסת שאינו קבוע - תורת השלמים וחכ"א). (הרשב"א).

סעיף נג: ואם אחת מהן נתעסקה בכתמים כולן טהורות

סעיף נג: הא דאמרינן: נמצא דם בחלוק או מטה או ספסל כולן טמאות, אם נתעסקה אחת בכתמים, כולן טהורות, שכולן תולות בה והיא תולה בכתמים [רשב"א בשם הראב"ד].

סעיף נד: אין בכתמים משום קביעת וסת

סעיף נד: אין בכתמים משום וסת. כיצד, מצאה כתם בר"ח, אפילו שלש פעמים, לא קבעתו ולא עוקרתו. חוץ מכתמי עד הבדוק לה, שהם מטמאים בכל שהן (אפילו בפחות מכגריס כדלעיל ס"ג – ש"ך), והרי הן כראיות לכל דבר.

כן לא נחמיר עליו לחוש ליום מציאת הכתם כמו שהיא חוששת ליום ראייה. חוץ מכתמי העד הבדוק לה שהן מטמאין בכל שהן והרי הן כראיות לכל דבר.

❖ שורשי הלכה (המקורות)

כ' הראב"ד: נראה לי אף על פי שהחמרנו על הכתם ועשינו אותו כראייה לענין שבעה נקיים ולכל דבר, אף על פי

קצ"א: דין אשה שמצאה דם בהשתנה, ובו סעיף אחד

הקדמה

עד שבלית ברירה מטילה מים בעמידה. שאז כיון שהתאפקה יש ריבוי ודוחק מי הרגלים, יתכן שמי הרגלים חזרו למקור והביאו דם משם.

● גם בישיבה אם מי הרגלים לא מזנקים אלא שותתים, משמע שהיו דחוקים (שאל"כ היו מי הרגלים מזנקים) ויש חשש כנ"ל.

● רק במקרה שיושבת ומי הרגלים

כמה מילי הקדמה לבאר סימן זה:

● ערוך השלחן: נקב שממנו יוצא המי רגלים אינו הנקב שממנו יוצא דם המקור, דנקב המי רגלים הוא למטה סמוך ליציאתה, והנקב של דם נדות הוא למעלה בעומק הרבה, שדרכו יוצא הדם לבית החיצון ומשם החוצה (ד"מ בשם מהר"י).

● דרכה של האישה להטיל מים בישיבה. פעמים שאי אפשר לה בישיבה ומתאפקת

י"ד סימן קצ"א

הדם לא מקלח אלא שותת, ונמצא בשפת הכלי ולא בתוכו.

● נמצא:

בעומדת יש ריעותא, **וביושבת** – יש טיבותא. **במזנקת** – יש טיבותא, **ובשותתת** – יש ריעותא. (עפ"ז תבין שיטת הרא"ש לקמן)

מזנקים איין חשש שמי הרגלים חזרו למקור והביאו דם.

● כאשר האשה משתינה נסתם נקב הדם ולא יוצא דם באותו זמן (רשי נט: ד"ה מזנקת). ולכן כאשר מזנקת בישיבה לא חיישנן שיצא דם עם מי הרגלים. אבל יש חשש, שמא בא הדם מהמקור כדרכו לאר שתמו מי הרגלים. אבל אז

סעיף א: אישה שראתה דם במי רגלים

סעיף א חלק 1: **א. האשה שהשתינה מים ויצא דם עם מי רגליה, בין שהשתינה והיא עומדת (בין מקלחת בין שותתת), בין שהשתינה והיא יושבת – הרי זו טהורה.** **ב. ואפילו הרגישה גופה ונזדעזעה, אינה חוששת, שהרגשת מי רגליה היא זו, שאין מי רגלים מן החדר, ודם זה דם מכה הוא בחלחולת או בכוליא.**

ג. הנה: וי"א לחין להחירה חלחל ביושבת והשתינה, חלחל בעומדת, חס מקלחת לתוך הספל ונמלא שם דם, טהורה. חלחל חס שותתת על שפת הספל ונמלא שם דם, טמאה, דהואיל (והמקום) כר חוזרין למקור ומביאים דם, (הטור בשם הרא"ש).

ד. וי"א לחפילו ביושבת חין להחיר חלחל במקלחת ונמלא הדם תוך הספל, חלחל על שפת הספל, טמאה. ובעומדת, ככל ענין, טמאה (אבני שוהם א, תכ) – המקור הוא ר"ח ולא כמ"ש בסוגרים). (מרדכי ה"נ וב"י בשם הגהות מיימוני ושל"ד וב"ז סימן ק"צ וכן משמע מתשובת הר"ן ומהר"ם בתשובות סימן תר"ל ואגודה והגהת של"ד בשם מהר"ט), והכי נהוג...

❖ שורשי הלכה (המקורות)

נדה (נט:) משנה - האשה שהיא עושה צרכיה וראתה דם: רבי מאיר אומר - אם עומדת טמאה ואם יושבת טהורה. ר' יוסי אומר - בין כך ובין כך טהורה.

פרש"י: צרכיה - מי רגלים. ר' יוסי מטהר - דהא אפי' באשה גרידתא מטהר דליכא אלא חד ספק, ספק בא מן המקור ספק בא ממקום מי רגלים וכ"ש הכא דדלמא מאיש אתו.

ובגמרא מאי שנא עומדת דאמרין מי רגלים הדור למקור ואייתי דם, יושבת נמי נימא מי רגלים הדור למקור ואייתי דם? אמר שמואל במזנקת. מזנקת נמי דילמא בתר דתמו מיא אתא דם? אמר רבי אבא ביושבת על שפת הספל ומזנקת בתוך הספל ונמצא דם בתוך הספל, דאם איתא דבתר דתמו מיא אתא על שפת הספל איבעי ליה לאשתכוחי.

פרש"י: במזנקת - מקלחת דכיון דנפק בקילוח כי אורחא לא דחיקא ולא הדור

י"ד סימן קצ"ג

מטתה אפילו כשאינה במטה, וזו מותר לו לישן באותה מטה, לאחר שעמדה מאצלו, ואפילו בסדין שהדם עליו.

❖ **שורשי הלכה (המקורות)**

א. רשב"א (בתורת הבית הקצר, ב"ז ש"ב ה.):

וצריכה שתפסוק בטהרה ותבדוק כל ז'.

כ"כ הרא"ש בשם הרב האי והרמב"ם -

שצריכה לספור ז' נקיים.

מתי מתחילה לספור ז' נקיים

✓ הגמ"י בשם סה"ת: לא תתחיל

למנות עד יום ה' לשימושה, משום

דחיישינן שתפלוט שכבת זרע ותסתור

כמבואר בסימן קצ"ו. **כ"כ** הרשב"א

והטור.

והרמב"ם כתב: אחר שפסק הדם סופרת

ז' נקיים.

ונחלקו בדעת הרמב"ם:

הגמ"י כ' - שמשמע שאינה צריכה

להמתין ה' ימים אלא מיד מתחילה

לספור ז' נקיים. וכן נראה מהרמב"ן.

והב"י כ' - שלא זו כוונת הרמב"ם, אלא

בא לומר שצריכה ז' נקיים ולא נחת

לעניין ההמתנה (ובאמת צריך להמתין ה' ימים).

ב.

קולות בהרחקות

הרא"ש: כ' בת' רבנו האי - כלה בתולה

שנבעלה בעילת מצווה נוהגת עצמה כל

שבעה כנדה, אלא שאין אנו מטמאין

משכב שתחתיה בשעת בעילה משום

דלאו נדה ודאי היא אלא ספק [כלומר דינה

כנידה].

כ"כ הראב"ד - אף שבנידה אסור לשכב

על מיטתה אף שאינה במיטה, בכלה

מותר לישון במיטתה לאחר שעמדה

מאצלו, אף באותו סדין שהדם עליו.

❖ **ענפי הלכה (האחרונים)**

ב.

"עד יום ה"

ט"ז (ד) בשם מהר"ל מפראג: אף שהמנהג

להתחיל למנות מיום ו' (כמ"ש הרמ"א) בכלה

אחר ביאה ראשונה של בתולים הקלו. **כ"פ**

הרב יעקב יוסף זצ"ל.

קצ"ד: דיני יולדת ומפלת, ובו י"ד סעיפים.**הקדמה**

ימול בשר ערלתו: (ד) ושלשים יום ושלש

ימים תשב בדמי טהרה בכל קדש לא תגע

ואלה מקדש לא תבא עד מלאת ימי טהרה:

(ה) ואם נקבה תלד וטמאה שבעים כנדה

ויקרא (יב): (א) וידבר ה' אל משה לאמר:

(ב) דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי

תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים

כימי נדת דותה תטמא: (ג) וביום השמיני

י"ד סימן קצ"ד

ימי טומאה וטהרה: יולדת יש לה טומאת לידה אף שלא ראתה דם (ז' לזכר, י"ד לנקבה), בנוסף אם ראתה דם היא טמאה נידה/זיבה.

כ"כ ערוך השלחן (א): היולדת טמאה כנדה אפילו לא ראתה דם בין ילדה ולד חי או ילדה ולד מת אפילו הפילה נפל, ואפי' למאן דס"ל אפשר לפתיחת הקבר בלא דם מ"מ התורה טימאתה דכתיב [ויקרא יב, ב] אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים כימי נדת דותה טמא וביולדת נקבה כתיב וטמאה שבועים כנדתה השוותה התורה בנדה בין יצא ממנה דם ובין לא יצא

וששים יום ושתים ימים תשב על־דמי טהרה:

פרש"י: אשה כי תזריע - אמר ר' שמלאי כשם שיצירתו של אדם אחר כל בהמה חיה ועוף במעשה בראשית, כך תורתו נתפרשה אחר תורת בהמה חיה ועוף: **כי תזריע** - לרבות שאפילו ילדתו מחוי, שנמחה ונעשה כעין זרע, אמו טמאה לידה: **כימי נדת דותה טמא** - כסדר כל טומאה האמורה בנדה מטמאה בטומאת לידה, ואפילו נפתח הקבר בלא דם: **דותה** - לשון דבר הזב מגופה. לשון אחר לשון מדוה וחולי, שאין אשה רואה דם שלא תחלה ראשה ואבריה כבדין עליה: **תשב** - אין תשב אלא לשון עכבה.

סעיף א: טומאת לידה

סעיף א: ^איולדת, אפילו לא ראתה דם, טמאה כנדה. בין ילדה חי, בין ילדה מת ואפילו נפל.

^בוכמה הם ימי טומאתה, עכשיו בזמן הזה כל היולדות חשובות יולדות בזוב וצריכות לספור שבעה נקיים (מדין טומאת זיבה), נמצאת אומר שיולדת זכר יושבת ז' ללידה וז' לנקיים לזיבה, והיולדת נקבה יושבת שבועים ללידה וז' נקיים לזיבה. ^גימי לידה, שהם ז' לזכר וי"ד לנקבה, אם לא ראתה בהן עולים לספירת זיבתה. ואם שלמו ז' נקיים בתוך י"ד לנקבה, הרי זו אסורה עד ליל ט"ו, ואם טבלה קודם לכן, לא עלתה לה טבילה.

^דהגה: ולאחר ז' לזכר וי"ד לנקבה, מותרת לבעלה מיד, מאחר שספרה ז' נקיים ולא חזרה וראתה. מיהו יש מקומות שנהגין שאין טובלין תוך מ' לזכר ושמונים לנקבה, (בית יוסף בשם מהר"ק שהביא התניא ובאגודה פרק ע"פ ובמהר"ל), ואין להתיר במקום שנהגו להחמיר (ריב"ש), אבל במקום שאין מנהג, אין להחמיר כלל רק מיד שלא ראתה דם אחר ז' לזכר וי"ד לנקבה וספרה ז' נקיים, מותרת לבעלה (ת"ה סימן רנ"ה).

^האבל אם חזרה וראתה, אפילו טפת דם כחרדל, טמאה אף על גב דמדאורייתא דם טהור הוא כבר פשט המנהג בכל ישראל שאין בועלין על דם טהור (ב"י ואגור וטור ופוסקים בשם הגאונים), ודינו כשאר דם לכל דבר.

י"ד סימן קצ"ד

❖ שורשי הלכה (המקורות)

א. נדה (ל:): המפלת יום ארבעים אינה חוששת לולד, יום מ"א תשב לזכר ולנקבה (שדינה כולדת). ויהיב טעמא משום דבמ"א יום נגמרת צורת הולד.

ב. נדה (לו:): המקשה בלידה ג' ימים בתוך י"א ימי זיבה ושהתה מעת לעת וילדה (שאז הדם הוא דם זיבה ולא דם לידה), הרי זו יולדת בזוב שצריכה ז"נ. (וכיום בכל מקרה דינה כזבה וצריכה ז"נ מחוץ לימי טומאת הלידה ז' לזכר או י"ד לנקבה).

ג. האם ימי טומאת לידה עולים למניין

ז"נ?

שם (לז:): האם ימי טומאת לידה עולה לז"נ? **אבי אמר** – אינה סותרת ואינה עולה. **רבא אמר** – אינה סותרת ועולה.

להלכה:

● **✓הרא"ש בשם בה"ג** - הלכה כרבא, כדקיי"ל בכל מקום הלכה כרבא בר מיע"ל קג"ם. כ"כ רב סעדיה, שאילתות דרב אחאי, ר"ח ורב אלפס.

● **אבל ר"ת** (הובא בתוס' נדה לז. ד"ה אביי) – פסק כאביי, דכאן הוא יע"ל קג"ם, וימי לידה היינו למ"ד דיע"ל קג"ם.

וכ' **הב"י**: ודברי הגאונים (שפסקו כרבא) עיקר הילכך נשי דידן שהחמירו לישוב ז' נקיים על כל ראיותיהן כולן יולדות בזוב הן וצריכות ז' נקיים. וימי לידה אם לא ראתה בהן עולין לה לז' נקיים.

[**פסחים (קיג:):** היושבת על דם טוהר אסורה לשמש, עונה.

● **רש"י פ'** - כשכלו ימי הטוהר והגיע ליל 41, או ליל 81, כיון שעד עכשיו היתה רגילה לשמש אף שראתה (דם טוהר), ואם תראה

עכשיו תהיה טמאה, חיישינן שתשמש אף שתראה (לכן לא תשמש עונה). כ"כ הרא"ש (לנוהגים לבעול על דם טוהר), כ"כ ראב"ד, סמ"ג וסה"ת.

● **ובה"ג מפרש הטעם** - משום דנפקא אז מימי טוהר לימי טמאה ה"ל כשעת וסתה. **נפק"מ** למקום שלא נוהגים לבעול על דם טוהר: לבה"ג עדיין צריך לפרוש, ולרש"י והרא"ש א"צ לפרוש. **ולכן** השו"ע השמיט דין זה, כיון שלא נוהגים לבעול על דם טוהר [.

ד. לטבול תוך מ' לזכר ותוך פ' לנקבה

● **מקצת הגאונים כ'** – שלא תטבול תוך 40 לזכר ו 80 לנקבה אף שלא ראתה דם. **כ"כ מהרי"ק** – מקום שנהגו להחמיר ימשיכו במנהגם. **כ"כ ריב"ש** – שאם נהגו לגדור מילתא, או מפני שדמים מצויים בה, אין להתיר להם.

[**מקור למנהג הגאונים:**

● **ב"י בשם הריב"ש**: כיון שבימים שאחר לידה מצויים דמים. **וכ' העט"ז** – שחששא רחוקה היא, ואף שראתה דם, טוהר הוא, והובא בש"ך. **האגודה**: כיון שדרך לפרוש ליל 41, 81 חששו שישכחו לפרוש, קבלו על עצמם לפרוש כל מ' יום. **והט"ז** דחה טעם זה, שהרי לא נהגו לבעול על דם טוהר.

● **ד"מ (ג:)**: כיון שר"ת פסק כאביי שצריכה לספור ז"נ רק אחר גמר ימי הלידה. א"כ לדין שאין נוהגין בשתי טבילות א"כ פשוט שצריכה להמתין מלספור ז' נקיים עד אחר ארבעים יום לזכר ושמונים יום לנקבה. **מכל מקום** הט"ז דחה טעם זה, שהרי ר"ת פסק כאביי, ואילו לר"פ פסקו כרבא. [

● **רמב"ם** – מנהג זו מנהג טעות, והוא מנהג אפיקורסות מן הצדוקים, ומנהג חז"ל לספור ז"נ ולטבול אחרי ימי טומאתה.

י"ד סימן קצ"ו

ימים ראשונים תולה (פת"ש בשם דגמ"ר).
 (ה). תבעוה להינשא ונתפייסה והחלה לספור
 ז"נ ומצאה כתם בג"י ראשונים תולה (שם).
 (ו). **פת"ש**: אשה שבדקה עצמה מדם כדי
 שתוכל ללכת לבית הכנסת (לפי מנהג הרמ"א
 או"ח קצה), ורק למחרת עשתה ההפסק
 בטהורה, וראתה כתם תוך ג"י ראשונים
 להפסק. האם סופרים ג"י לבדיקה הראשונה
 וכבר יכולה לתלות (שעברו ג"י) מזמן הפסק
 בטהרה:
צ"צ כ' – מונה ג"י מהפסק בטהרה. ולא
 יכולה לתלות.
עבודת הגרשוני – סופרת ג"י מהבדיקה
 הראשונה, ולכן יכולה לתלות.
וכ' חתם סופר: שאם אומרת שברור לה
 שהבדיקה הראשונה היתה היטב יש להקל.
 (ז). **פת"ש** (יא): מצאה כתם ביום ד' לספירה
 ויש ספק שהיה כבר ביום ג' האם תולה?
פנים מאירות – תולה שדינו שראתה ביום ד'.
בית אפרים (בשם אחיו הרב מדובנא) – אינו
 תולה בכתם.
 (ח). **פת"ש** (יג): כ' הרב דניאל – אשה שישנה
 במקום שיש פישפשים וראתה כתם תולה
 בפשפשים. אבל אם יכלה לשון במקום אחר
 וישנה שם אינה תולה בג' ימים ראשונים.
 (ט). **פת"ש** (יד): אשה שהרגישה שיצא דם
 ואינה יודעת אם מהמכה או מהמקור, בשעת
 וסת או ע"ב טמאה מספק, בספירת ז"נ על
 ראייה זו שראתה כתם תולה אף בג"י

ראשונים. כיון שז"נ אלו הם בגלל ספק.
 (י). **פת"ש** (שם): הפסיקה בטהרה והתחילה
 למנות ז"נ עם בגדי נידתה. וביום ו' ראתה
 כתם בבגדה, האם יכולה לתלות הכתם מימי
 נידותה?
הרב מדובנא – לפי הש"ך שלא תולה כתם אף
 כשיש לה מכה שודאי מוציאה דם, כ"ש כאן
 שלא יכולה לתלות בכתם שמימי נידותה.
בית אפרים – יש להקל ע"פ הרמ"א שתולים
 במכה שודאי מוציאה דם, גם כאן תולים.
 (יא). **הרב יעקב יוסף זצ"ל**: אשה חשוכת
 בנים שרגילה בכתמים, ועד שנטהרת עובר זמן
 הביוץ, יש להקל לתלות בכתמים כדי שתוכל
 לטבול בזמן הביוץ, ואפשר שאף הרמ"א יתיר
 באשה חשוכת בנים.
פת"ש (שם) בשם חמדת שלמה: כתם הנמצא
 על דבר שאינו מקבל טומאה תוך ג"י – אינו
 סותר. שכתם הנמצא על דבר שאינו מקבל
 טומאה אינו מדין תליה (שאין לתלות בג"י) אלא
 שחכמים לא גזרו טומאה כלל. **וכ' מעיל**
צדקה – ולכן כתם הנמצא על בגד צבעוני
 תולה אף בג"י ראשונים.
ד"ר מכה... ויודעת שמוציאה דם, תולה בה"
והש"ך (יג): חולק על הרמ"א, דאין להקל
 אלא במלאה שיחני וכיבי ודם יוצא ממנה
 תמיד, או כתם פחות מכגריס תולה. הלא"ה
 אפילו ידוע שמכתה מוציאה דם אין להקל.

סעיף י"א: אחר כמה ימים מפסיקה בטהרה

סעיף י"א חלק 1: ^אהפולטת שכבת זרע בימי ספירתה, אם הוא תוך ו' עונות
 לשמושה (ועונה הוא י"ב שעות - ש"ך) **סותרת אותו יום. לפיכך המשמשת מטתה**
וראתה אחר כך ופסקה, אינה מתחלת לספור שבעה נקיים עד שיעברו עליה ו'
עונות שלימות שמא תפלוט (ולא תרגיש - ש"ך). **לפיכך** (ממתינה ד' ימים ו-) **אינה מתחלת**
לספור עד יום ה' לשמושה, כגון אם שמשה במוצאי שבת אינה מתחלת לספור עד

י"ד סימן קצ"ו

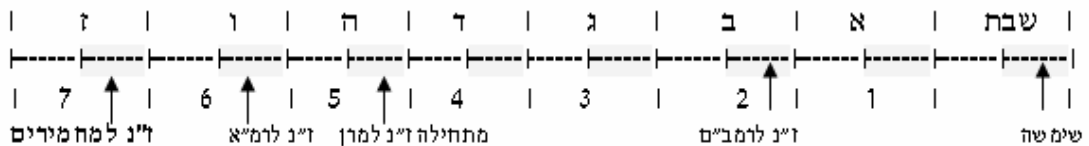
יום ה', דקיי"ל אין שכבת זרע מסריח עד שיעברו עליו ששה עונות שלימות מעת לעת (כלומר 72 שעות - ש"ך).

ואם שמשו במוצאי שבת ופלטה ליל ד', קודם עת שימושה (פ' שעת שימושה) במוצאי שבת, עדיין היא עומדת בתוך עונה ששית לשמושה וסותרת, הילכך יום ה' יהיה ראשון לספירתה. הגה: ותפסוק יום ד' לעת ערב, ויום ה' עולה למניין.

ב. ויש שכתבו שיש להמתין עוד יום אחד, דהיינו שלא תתחיל למנות עד יום השני והוא יהיה יום ראשון לספירתה, דחיישינן שמא תשמש ביום הראשון בין השמשות ותסבור שהוא יום, ואפשר שהוא לילה, ואם תתחיל למנות מיום חמישי יהיה תוך ששה עונות לשמושה, על כן יש להוסיף עוד יום אחד דמעשה אי אפשר לזכר לידי טעות (ת"ה סימן רמ"ה והאגור בשם ר"י מולין וש"ד וכ"כ מהרא"י ומהרי"ק שורש ל"ה), וכן נוהגין בכל מדינות אלו, ואין לשנות.

ג. ויש נשים שנהגו להחמיר עוד להמתין עד שבעה ימים (שם בת"ה), ואין טעם בדבר והמחמיר יחמיר והמיקל נשכר להקדים עולמו למאיה...

סיכום הדעות:



סתרה? (כלומר הא דקיי"ל דפולטת טמאה משום רואה היא וסתרה או משום נוגעת ונוגע לא סותר), ולא איפשיטא.

ופסקו הראשונים שפולטת שכבת זרע דינה כרואה וסותרת יום א' מז"נ.

ונחלקו הראשונים: האם פליטת ש"ז שמטמאה הוא רק לטהרות או אף לבעלה:

ראב"ד – רק לעניין טהרות, אבל לבעלה פליטת ש"ז לא סותרת. כ"ד הרשב"א שהרי הרי"ף והגאונים השמיטו הלכה זו.

אבל רוב הראשונים כ' – שנאמר אף לבעלה. כ"פ שו"ע.

עד מתי פולטת שכבת זרע מטמאה?

שבת (פו): תנו רבנן: פולטת שכבת זרע

❖ שורשי הלכה (המקורות)

הקדמה: משנה (פו) - מנין לפולטת שכבת זרע ביום השלישי שהיא טמאה - שנאמר היו נכונים לשלשת ימים.

אישה ששימשה עם בעלה, פולטת שכבת הזרע וסותרת ימי ספירתה. עד ג' ימים שכבת הזרע פעילה ולכן סותרת, אבל לאחר מזה מסרחת ואינה סותרת יותר. ולכן צ' להמתין אחר התשמיש כמה ימים עד ששכבת הזרע תסרח ולא תסתור אף שתפלוט, כדלקמן:

א. **נדה (לג):** בעי רמי בר חמא פולטת שכבת זרע מהו שתסתור בזיבה, רואה הוא וסתרה או דילמא נוגעת הוא ולא

י"ד סימן קצ"ו

כ' הב"י – וחומרה יתרה היא, ולא נהגו כן. אלא להמתין ד' ימים והתחיל לספור מיום ה'.

- **ג. כתב עוד** – שבארץ אשכנז נוהגים להוסיף יום אחד וממתינות ששה ימים, ומתחילות לספור ביום ז' וכ"כ מהרי"ח.

❖ **ענפי הלכה (האחרונים)****א. "עז יום ה"**

הרב יעקב יוסף זצ"ל: דעת מרן צריכה להמתין רק ד' ימים, וכן מנהג חלק מהספרדים, אך האשכנזים וחלק מהספרדים נוהגים להחמיר כמ"ש הרמ"א, להמתין ה' ימים. לכן ספרדי שנהג להחמיר ורוצה להקל כמרן צ' לעשות התרה למנהג, אבל לאשכנזים אף התרה לא תעזור.

ש"ך (טז): דעד אותו היום חיישינן לכל יום ויום שמא תפלוט או שמא תפלוט כל השלשה ימים.

"אין שכבת זרע מסריח"

ט"ז (יא): ואחר שתסרח אף על פי שפולטת אותו הרי היא כפולטת מים בעלמא שאינו סותר. על כן צריכה להמתין ו' עונות שלימות (72 שעות).

לכן אם שימשה במוצאי שבת אחר שעתיים בלילה, בליל ד' עד שעתיים בלילה לא יכולה להפסיק בטהרה (כ"כ הש"ך סק"ח). ואף אחר שעתיים לא יכולה להפסיק בטהרה כיון שאין כל היום נקי, לכן תעשה הפסק בטהרה יום ד' סמוך לחשיכה ותתחיל ז"נ ביום ה'. **ויש** מחמירים להוסיף עוד יום כמ"ש הרמ"א. **ובכלה** אחר בעילת מצוה תוכל למנות מיום ה' לשימושה דלא גזרינן בה שמא תשמש באותו יום בסופו דהיינו בין השמשות. כיון שאינו דם נידה אלא דם בתולים.

ביום השלישי - טהורה, דברי רבי אלעזר בן עזריה. **רבי** ישמעאל אומר: פעמים שהן ארבע עונות, פעמים שהן חמש עונות, פעמים שהן שש עונות. **רבי** עקיבא אומר: לעולם חמש. ואם יצאתה מקצת עונה ראשונה - נותנין לה מקצת עונה ששית (פ' שצריך מעת לעת).

[**סיכום:** לראב"ע – הפולטת תוך שני ימים טמאים מג' ואילך טהורה. לר' ישמעאל – תוך ג' ימים טמאה, מד' ואילך טהורה. לר"ע – תוך ה' עונות טמאה, ו' עונות ואילך טהורה. **לחכמים** – תוך ו' עונות טמאה, מז' עונות ומעלה טהורה] .

להלכה:

- **רמב"ם** – פלטה תוך ג' עונות טמאה. **ב"י:** שפסק כראב"ע, אלא שראב"ע מחשיב גם עונה ששימשה, והרמב"ם ולא מחשיב עונה ששימשה בה.

- **א. ו' תוס'** – פסקו כחכמים, תוך ו' עונות טמאה, אח"כ טהורה. כ"כ רמב"ן, סמ"ג, סמ"ק והרא"ש.

כ"כ הטור – לפיכך אינה מתחלת לספור רק ביום חמישי לשימושה (דקי"ל אין ש"ז מסרחת עד שיעברו ו' עונות שלמות מעת לעת). **כגון:** אם שימשה במוצאי שבת ופלטה ליל רביעי באותה שעה ששימשה במ"ש עדיין היא תוך ו' עונות וסותרת. לכן פוסקת בטהרה ביום ד' סמוך לבין השמשות ומתחילה ז"נ מיום ה'. **כ"פ** שו"ע.

- **ב. ו' תרומת הדשן** – יש להוסיף עוד יום, שתתחיל לספור ביום ו' לראייתה, שמא תשמש במוצאי שבת בין השמשות ותחשוב שהוא עדיין יום ותקדים לספור ז"נ יום קודם. כ"פ הרמ"א. כ"כ מהרי"ל – שכן מנהג אשכנז.

י"ד סימן קצ"ח

מקפיד ולא חייצי אלא מדרבנן, והוי רביתה. אבל לעשות לה כל הראש או רוב שיערה דיש כאן ספק דאורייתא אין להתיר.

הרב יעקב יוסף זצ"ל: אישה שנוזל לה דם מהאף, ושם לה הרופא בעומק האף צמר גפן, אם הצמר גפן שיוצא החוצה חוצץ, אבל מה שבעומק החוטם הוי בלוע ואינו חוצץ.

הקדמה לסעיפים הבאים: הגמרא (נדה סו:) מביא כמה מימרות לעניין חציצה בטבילה. ודנו הראשונים אם נאמרו רק לעניין טהרות או אף לטהרת לבעלה.

עיניה פורחות - אפי' על גבי העין אינו חוצץ (סעיף ח).
ז. א"ר יוחנן: פתחה עיניה ביותר, או עצמה עיניה ביותר - לא עלתה לה טבילה (סעיף ט).
ח. אמר ריש לקיש: האשה לא תטבול אלא דרך גדילתה (סעיף לה).

ונחלקו הראשונים:

ר"ח - גרס "לית הילכתא ככל הני שמעתא, דכי איתמר הני לטהרות, אבל לבעל טהורה". ולכן פסק הר"ח שהגמרות אלו נאמרו רק לעניין טהרות.
אבל רש"י - לא גרס "לית הילכתא וכו'", ולכן פסק רש"י שכל הדינים לבעלה. ושאר הראשונים - פסקו חלק מהגמרות לבעלה וחלקן לטהרה, ויתבאר בהמשך.

א. אמר רבא: אשה לא תעמוד על גבי כלי חרס ותטבול (סעיף לא).
ב. אמר רב שמואל בר רב יצחק: אשה לא תטבול בנמל, אף על גב דהשתא ליכא - אימר ברדיוני נפל (סעיפים לג-לד).
ג. אמר רב גידל אמר רב: נתנה תבשיל לבנה וטבלה ועלתה - לא עלתה לה טבילה, אף על גב דהשתא ליכא - אימר ברדיוני נפל (סימן קצט).
ד. אמר רמי בר אבא: הני רבדי דכוסילתא, עד תלתא יומי - לא חייצי, מכאן ואילך - חייצי (סעיף ט).
ה. אמר מר עוקבא: לפלוף שבעין, לח - אינו חוצץ, יבש - חוצץ אימתי נקרא יבש - משעה שמתחיל לירק (סעיף ז).
ו. אמר שמואל: כחול שבתוך העין - אינו חוצץ. ושעל גבי העין - חוצץ. אם היו

סעיף ז: לפלוף שבעין

סעיף ז: לפלוף (פי' צואת העין) **שחוצ לעין, חוצץ אפילו הוא לח. ולפלוף שבעין אינו חוצץ, ואם היה יבש, חוצץ. והוא שהתחיל להוריק** (כן דברי התוספות וסמ"ג בשם ר"ת ורמב"ם).

❖ שורשי הלכה (המקורות)

מקוואות (ט, ב): לפלוף שחוצ לעין חוצץ. **ושם** (מ"ב) - לפלוף שבעין אינו חוצץ.
ובשבת (סז). אמר מר עוקבא לפלוף שבעין לח אינו חוצץ יבש חוצץ אימתי

נקרא יבש משהתחיל לירק.

ונחלקו הראשונים במה מיירי:

• **תוס' כ'** - מדובר בלפלוף לח, שתוך העין אינו חוצץ וחוצץ לעין אף בלח חוצץ. אבל היבש בכל גוונא חוצץ. כ"כ הב"י בדעת הרמב"ם, כ"ד ר"ת.

י"ד סימן קצ"ח

סתמו יבש. כ"כ מרדכי [כלומר לח בכל מקום אינו חוצץ, ויבש בכל מקום חוצץ].
הטור בדעת הרמב"ם כ' – חוץ לעין בכל גוונא חוצץ, תוך העין: תוך ג"י לא חוצץ, אחר ג"י חוצץ. כהב"ח להחמיר. והב"י דחה פירוש זה.

• **הרא"ש** – מדובר בלפלוף יבש. אם הוא תוך העין אינו חוצץ (אף היבש) שהדמעה מלחלחת מקום דיבוקו, אבל בחוץ חוצץ. אבל בלח לא חוצץ אף בחוץ. כ"כ רי"ו.
 • **סמ"ג** – מר עוקבא מפרש, מה ששינוי תוך העין או חוץ לעין, הכוונה ללח וליבש. שתוך העין סתמו לח, וחוצץ לעין

סיכום: נסמן V – חוצץ. X – אינו חוצץ

חוץ לעין		תוך העין		
יבש	לח	יבש	לח	
V	V	V	X	✓תוס', ר"ת והב"י בדעת הרמב"ם
V	X	X	X	הרא"ש רי"ו והטור
V	X	V	X	סמ"ג ומרדכי
V	V	V	תוך ג"י – X אחר ג"י – V	הטור בדעת הרמב"ם כ"כ הב"ח להחמיר

❖ ענפי הלכה (האחרונים)

"שבעין אינו חוצץ"

שטבלה עם הלפלוף ואי אפשר לה לחזור לטבול עלתה לה טבילה.

הש"ך (יב): אינו חוצץ אף אחר ג"י. כ"כ הב"י והדרישה לאפוקי הב"ח.

חציצה בצואת האף והאוזן

הרמ"ע (ק, הובא ברעק"א): צואה היבשה שבתוך החוטם, אם הוא בעומק החוטם אינו חוצץ, שאין צ' ראוי לביאת מים רק מקום שדרכו להתגלות, כמו בעין, ולא עמוק בחוטם. **כ"כ כיו"ב הר צבי** (יו"ד קסו) – צואה שבעומק האוזן אינו חוצץ.

האם חציצה זו רק לטהרות או אף לבעלה?

הראב"ד כ' – שחציצה זו וכן חציצה דבסעיף ח' ט' אינו אלא לטהרות אבל לבעלה אינו חוצץ. כ"כ הרשב"א, רמב"ם, ר"ת, סמ"ג ושאר כמה גאונים.

✓**ורש"י ורי"ו וסייעתם** – פסקו שאף לבעלה הוי חציצה. כ"כ ראנ"ח לחוש לשיטת רש"י, כ"פ התוס' ודחו שיטת ר"ת.

ותמה ש"ך (יג): למה שו"ע לא פסק כהראב"ד וסייעתו? ועוד שהוא מדרבנן (ד"ת רק רובו המקפיד עליו) וספק דרבנן לקולא. ולכן לכתחילה יש להזהר, אבל בדיעבד

לטבול עם עין תותבת

שואל ומשיב (ג, קח): כיון שמקדפת שלא להסירה דהוי נוי שלה אינו חוצץ. **כ"פ הר צבי** כיון דהוי מיעוטו שאינו מקפיד, ועוד שכל שלנאותו אינו חוצץ. **כ"פ טהרת הבית** (ג, עמ' כז) – מכל מקום טוב להסירן לפני הטבילה. **כ"פ** אגרות משה (קד) להתיר מטעם אחר. כ"פ